

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านใหม่ลำโรง ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

นางสาว สุนทรี สมขุนทด

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2545

บทคัดย่อ

ศูนย์ สมขุนทด : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาหมู่บ้านใหม่
สำโรง ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ชนิศา มณีรัตนรุ่งโรจน์

พัฒนากรอำเภอสีคิ้ว นายธนา พิพิธกุล

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกองทุนที่จัดสรรเงินทุนให้หมู่บ้าน ๆ ละ 1 ล้านบาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแหล่งเงินทอนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านในการประกอบอาชีพ เพื่อการสร้างงาน สร้างรายได้ และเพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากหญ้า โดยการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและให้หมู่บ้านและชุมชนเป็นผู้ดูแลบริหารจัดการด้วยตนเอง เพื่อเป็นการสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ให้เกิดความเจริญยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้

ในการประเมินผลการบริหารจัดการการกองทุนหมู่บ้านใหม่สำโรง มีแนวทางในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านทำให้คนในหมู่บ้านมีความเป็นอยู่ดีขึ้น มีรายได้ซึ่งเป็นผลจากการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้น มีการเก็บข้อมูลจากการสังเกต สัมภาษณ์ และเก็บข้อมูลตามแบบบร.1 – 12

จากการประเมินพบว่า กองทุนบ้านใหม่สำโรง หมู่ที่ 3 โดยมีคณะกรรมการจำนวน 12 คนมีสมาชิกกองทุนทั้งหมด 207 คน ปัจจุบันสมาชิกที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้มีจำนวน 72 คน ผู้กู้ส่วนใหญ่จะดำเนินกิจกรรมการกู้เงินที่ต่างกันแบ่งออกเป็น 5 กลุ่มคือ กลุ่มปลูกพืช กลุ่มเลี้ยงสัตว์ กลุ่มค้าขาย กลุ่มบริการ(ซ่อมเครื่องยนต์) และกลุ่มลดรายจ่าย ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่จะชำระคืนได้ตามกำหนดเวลาทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย คาดจะสามารถทำให้เศรษฐกิจในหมู่บ้านมีสภาพดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อหมู่บ้านในระยะเวลาต่อไปในอนาคตข้างหน้า

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....^{คุณทศ}.....^{คุณพิกัด}.....

ลายมืออาจารย์ที่ปรึกษา.....^{คุณทศ}.....

ลายมืออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

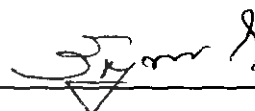
อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและคณะกรรมการสอบได้พิจารณา
สารนิพนธ์ฉบับนี้ เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาบริหารจัดการและประเมินโครงการของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ชิ่ง

(อาจารย์ ชนิตา รัตนมณีรุ่งโรจน์)

กรรมการสอบ

(อาจารย์ รัชฎาพร วิสุทธากร)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตร
บัณฑิตสาขาการจัดการและประเมินโครงการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)
คณะบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วัน _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

๒6 ต.ค. 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี,ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้ให้ความกรุณาให้คำปรึกษาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างเหลืออย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์ ชนิศา มณีรัตนรุ่งโรจน์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- อาจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นสีสุก และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการ
- คุณธนา พิพิฑูถ พัฒนาการชุมชนอำเภอสีคิ้ว ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติงานในพื้นที่และการสร้างความ
คุ้นเคยกับชุมชน
- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวก

และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สุนทรี สมขุนทด
บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านใหม่สำโรง

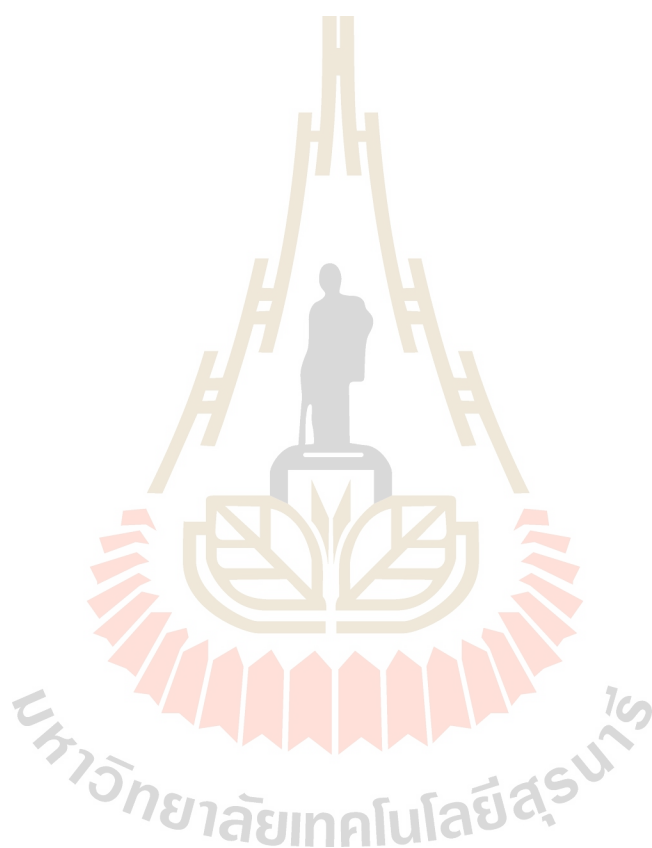
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภูมิ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ภูมิหลังหรือหลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี	3
4. วิธีดำเนินการ	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	3
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	4
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	5
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	6
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	8
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	8
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	10
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	11
7. หลักการประเมินโครงการแบบชีพป์โมเดล	12

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	13
9. เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ (ถ้ามี)	14
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	16
1. รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ	17
2. ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล	18
3. ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา	19
4. ตัวชี้วัดการประเมิน โครงการ โดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา	20
5. ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีการและตัวแปรที่ศึกษา (ถ้ามี)	22
6. ตัวชี้วัดอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น	22
7. การแจกแจงตัวแปรและลักษณะของค่าบนตัวแปร	22
บทที่ 4. การติดตามผลการประเมินโครงการ	24
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	24
2. ผลการประเมิน โครงการ โดยภาพรวม	33
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้	37
4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจาก โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	40
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	41
บทที่ 5. สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	42
1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	42
2. วิธีการดำเนินการ	42
3. ผลการดำเนินการ	43
4. อภิปรายผล	44
5. ข้อเสนอแนะ	46
บรรณานุกรม	47
ภาคผนวก	48

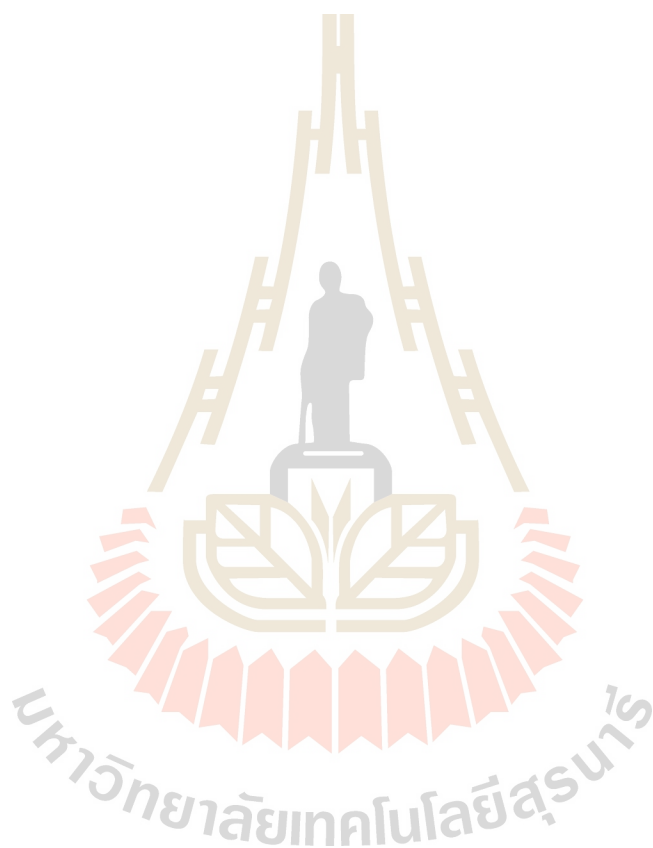
สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1. แผนภูมิหน่วยระบบ A: หน่วยระบบการบริหารและแนะนำส่งเสริมผู้กู้	17
2. แผนภูมิหน่วยระบบ B: หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย	17

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ปัญหาสิ่งแวดล้อมและเหตุหลัก	26
2. จำนวนร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร	30
3. จำนวนร้อยละของประชากรจำแนกตามการประกอบอาชีพ	31
4. จำนวนร้อยละของประชากรจำแนกตามพื้นที่การทำนา	31
5. จำนวนร้อยละของรายได้ประชากร	32

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนให้เห็นคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและประชาสังคม และเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับกองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

จากความพร้อมของหมู่บ้านใหม่สำโรง หมู่ที่ 3 ที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุน รับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว ได้มีการตรวจสอบและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

เพื่อจะทราบว่า โครงการกองทุนหมู่บ้านแต่ละชุมชนท้องถิ่นบรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ข้างต้นมากน้อยเพียงใด จึงสมควรมีการประเมินกองทุนหมู่บ้าน โดยนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต ที่เข้ามาประจำอยู่ในหมู่บ้านนั้น ๆ และเขียนเรียบเรียงรายงานการประเมินในรูปแบบของ “สารนิพนธ์” เพื่อแสดงให้เห็นความสำเร็จ ตลอดจนจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงของกองทุนหมู่บ้าน และเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 2.1 เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านใหม่สำโรง บรรลุ เป้าหมายมากน้อยเพียงใด
- 2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย ดังกล่าวมีอะไรบ้าง
- 2.3 เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ
- 2.4 เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนตามตัวชี้วัด ซึ่ง กำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎี หรือต้นแบบทางความคิดที่ผู้เขียนสารนิพนธ์ ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้แก่ ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซีพีพี โมเดล” (CIPP MODEL) ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยที่อักษรมีความหมายดังนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือ	บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก	Input	คือ	ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Process	คือ	กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Product	คือ	ผลผลิตของหน่วยระบบ

วิธีดำเนินการ

- การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีขั้นตอนดังต่อไปนี้
- ขั้นที่ 1 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
  - ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในชุมชนท้องถิ่น
  - ขั้นที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร. บางส่วน
  - ขั้นที่ 4 ใช้ซีพีพีโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

- ขั้นที่ 5 ประมวลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่จะต้องเขียนในบทที่ 3 และ บทที่
ขั้นที่ 6 ลงมือเขียนสารนิพนธ์

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการศึกษาครั้งนี้จะได้ประโยชน์ดังนี้

1. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการ
กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรค และสนับสนุนการ
ดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. เพื่อทราบกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งก่อให้เกิดการเชื่อม
โยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ
4. ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุม
ชนเมือง และแนวทางการวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่าง ๆ ระดับหมู่บ้านและชุมชน

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

หลักวิชาต่าง ๆ ที่ปรากฏในบทนี้ เป็นหลักวิชาที่ผู้ทำสารนิพนธ์ ได้ประมวลจากแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่น ๆ เพื่อแสดงว่าหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและหลักวิชาด้านเทคนิควิธีการประเมิน ที่นำมาใช้ในการประเมินครั้งนี้มีความถูกต้อง และมีความสมเหตุสมผล ในทางวิชาการหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและประเด็นเทคนิคการประเมินดังกล่าวมี 9 ด้าน ได้แก่

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล
8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
9. หลักวิชาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ
  - 9.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
  - 9.2 ความเข้มแข็งของชุมชน
  - 9.3 เครือข่ายองค์กรการเรียนรู้
  - 9.4 ประชาคม
  - 9.5 การพัฒนาที่ยั่งยืน
  - 9.6 ธุรกิจชุมชน
  - 9.7 ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน

นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ตามที่รัฐบาล พ.ศ.ท. ทักษิณ ชินวัตรมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนท้องถิ่น กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐานและเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับกองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบการบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจรากฐานของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4

ประการคือ

1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน
3. การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน
4. การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างหรือเพิ่มรายได้ และสร้างสัมพันธที่ดีแก่ประชาชน
2. ส่งเสริมท้องถิ่นชุมชนให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
4. เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากฐานของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันแก่ชุมชนท้องถิ่นและสังคมโดยรวม
5. ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้แนวทางนโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติดังกล่าว เป็นหลักในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้วย

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้ (รายละเอียดดูที่ภาคผนวก)

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544” เป็นการให้ความหมายของคำต่าง ๆ ที่จะได้กล่าวถึง ดังนี้ คณะกรรมการ,กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, กองทุน, หมู่บ้าน , ชุมชนเมือง และสำนักงาน

ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขานุการรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 3 คน ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ จำนวน อย่างน้อย

สามคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่มีรองประธานกรรมการมาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังนี้ กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารทุน กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนจัดทำร่างกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับการรับเงิน การจ่ายเงิน การจัดสรรผลประโยชน์ ระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการ การแต่งตั้งกรรมการ คณะทำงาน คำสั่ง ประกาศ ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

(รายละเอียดดูที่ภาคผนวก)

1. ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
2. สำนักงานมีอำนาจ หน้าที่ ดังต่อไปนี้
  - 2.1 ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
  - 2.2 ปฏิบัติงานธุรการและคณะกรรมการที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะกรรมการอนุกรรมการ
  - 2.3 ศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน
  - 2.4 ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
  - 2.5 ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
  - 2.6 จัดให้มี หรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
  - 2.7 พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน
  - 2.8 ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์การดำเนินงานกองทุน

2.9 คำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ คำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุนและรายงานผลต่อคณะกรรมการคำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน

2.10 รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ

2.11 คำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

(แบบแบบในภาคผนวก)

3.1 จะต้องมีการเวียนสามในสี่ครั้งเวียนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม

3.2 การเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

1) เป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์

3) ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ

4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

สามารถ

5) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

6) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิด

7) ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ

8) ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิ

9) ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ (3) และ (4)

แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

(แบบแบบในภาคผนวก)

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. เป็นหมู่บ้านที่มีผลผลิตที่เกิดจากอาชีพของประชากรในหมู่บ้าน

2. เป็นหมู่บ้านที่มีการจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตามระเบียบที่กำหนด และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทุกคนมีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

2. คณะกรรมการมีการกำหนดระเบียบข้อบังคับสำหรับการดำเนินงานของ

กองทุนหมู่บ้าน ซึ่งระเบียบข้อบังคับมีข้อกำหนดในเรื่อง

- 1) ข้อบังคับเกี่ยวกับสมาชิกตาย
- 2) ข้อบังคับเกี่ยวกับการเงิน การจ่ายเงินของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- 3) ข้อบังคับเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินและชำระคืนเงินกู้
- 4) ข้อบังคับเกี่ยวกับการทำบัญชีของกองทุน

4. มีกลุ่ม / องค์กรชุมชนภายในหมู่บ้าน

5. มีสมาชิกทั้งประเภทบุคคลและประเภทองค์กร / กลุ่ม ในชุมชน

6. สมาชิกมีส่วนร่วมกับการกองทุนหมู่บ้านในรูปของ การถือหุ้น / การออม / ค่า

ธรรมนิยม / เงินบริจาค

7. สมาชิกมีการฝากเงินออม

8. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีวิธีการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านให้มีการกระจายประโยชน์อย่างทั่วถึงและมีการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง

9. มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้ วิธีการในการควบคุมติดตามการใช้เงินกู้ และวิธีการป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้

10. กำหนดแนวทางในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านในด้านการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน ไว้อย่างชัดเจน

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านใหม่สำโรง หมู่ที่ 3 มีดังต่อไปนี้
(รายละเอียดในภาคผนวก)

1. ที่ตั้ง

สำนักงานกองทุนตั้งอยู่บ้านเลขที่ 23 หมู่ที่ 9 บ้านใหม่สำโรง ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสัตตวิสัย จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30340

2. วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ในการดำเนินการกองทุน

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน สำหรับการลงทุนเพื่อ พัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็น
- 2) เสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและ บริหารการจัดการเงินทุนของตนเอง
- 3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้าน
- 4) กระตุ้นเศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศ
- 5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคม

3.แหล่งที่มาของกองทุน

จากนโยบายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติของรัฐบาลถือเป็นนโยบายสำคัญยิ่งในการต่อสู้กับปัญหาความยากจนของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศที่กำลังเผชิญอยู่ เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้าน และชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ ทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน โดยรัฐจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

4. คุณสมบัติของสมาชิก

สมาชิกกองทุนได้แก่ บุคคลธรรมดาที่มีคุณสมบัติและ ไม่มีคุณลักษณะต้องห้าม ดังนี้

- 1) เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในหมู่บ้านที่ตั้งสำนักงาน โดยยึดปีปฏิรูป
- 2) เป็นกลุ่มหรือองค์กรชุมชน
- 3) เป็นสมาชิกหรือเป็นผู้ดำเนินการของกลุ่มสหกรณ์ หรือองค์กรที่มีการบริหารจัดการเงินกองทุนในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน
- 4) เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามข้อบังคับระเบียบหรือหลักเกณฑ์ที่กองทุนกำหนด
- 5) เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นชอบให้รับเข้าเป็นสมาชิก
- 6) ไม่เป็นผู้วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นผู้ไร้ความสามารถ

ขึ้น

5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

ผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกต้องยื่นคำขอตามแบบฟอร์มของกองทุน โดยสมัคร ณ สำนักงานกองทุนหมู่บ้าน

การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. สมาชิกที่เป็นกลุ่ม องค์กรชุมชน จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้
3. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาทการอนุมัติเงินกู้ถูกเงินให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น
3. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอตังหมดหรือบางส่วน บันทึกรายการเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงิน ตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว

4. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกร้องหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะบุคคลหรือทรัพย์สิน

สืบตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

5. คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้ เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก

6. การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย

การชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนทุกประเภท ผู้กู้หรือผู้ที่นำเงินไปลงทุนจะต้องนำเงินส่งไปมอบให้คณะกรรมการกองทุน เพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

7. ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้ ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบ ข้อบังคับที่กองทุนกำหนด ไว้อย่างแน่นอน

8. ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที

กรณีกองทุนหมู่บ้านใหม่สำโรง หมู่ที่ 3 มีเกณฑ์สำหรับการพิจารณาเงินกู้ ดังนี้

- 1)พิจารณาโครงการของผู้กู้
- 2)สถานภาพของผู้กู้ว่ามีรายได้อย่างไร มีรายได้พร้อมที่จะส่งเงินคืน (พร้อมดอกเบี้ย)
- 3)ความจำเป็นของสมาชิก
- 4)พิจารณาความสำคัญของโครงการและต้องเป็นสมาชิกของกองทุนในหมู่บ้าน
- 5)ความเหมาะสมของวงเงินกู้
- 6)ระยะเวลาการส่งเงินคืน

หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินของชิพโมเดล

รูปแบบการประเมินแบบชิพโมเดล

อุดม จำรัสพันธ์ และคณะ (2545) ได้สรุป “รูปแบบการประเมินแบบชิพโมเดล” ในหนังสือชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา ดังนี้

แนวคิดและรูปแบบการประเมินชิพ ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam' s CIPP Model) สตัฟเฟิลบีม กล่าวว่า “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ”

สต๊าฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนของการประเมิน เป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

สต๊าฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมิน ว่ารูปแบบการประเมินแบบซิพพ์ (CIPP Model) ที่ มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนว่าการดำเนินการ โครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของ โครงการ

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้กรอบความคิดทฤษฎีในการประเมิน โดยใช้รูปแบบของการประเมินแบบ ซิพพ์โมเดล ดังกล่าวแล้ว การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนโครงการแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาดรวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ เพื่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะได้มีการบริหารจัดการกองทุนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ การติดตามประเมินผลและส่งเสริมการพัฒนานโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นการสร้างเสริมกิจกรรมของนโยบายที่มีอยู่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

หลักวิชาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา คือ การที่ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายพัฒนาท้องถิ่นอันเป็นกระบวนการขั้นตอนของการวางแผนในการพัฒนาเมืองถิ่นที่อยู่อาศัยในการดำรงชีวิตของตน นอกจากนั้นหลังจากที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์และแผนงานร่วมกันและปฏิบัติงานตามแผนงานของโครงการดังกล่าวร่วมกันแล้วยังมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการบริหารรวมทั้งการมีส่วนร่วมในการควบคุมประเมินผลโครงการต่าง ๆ ของท้องถิ่น

ชุมชนเข้มแข็ง คือ ชุมชนที่ศักยภาพ มีความรักความสามัคคี จงรักภักดีชุมชนทุกคนใฝ่เรียนรู้มุ่งพัฒนาตนเอง ให้มีพลังความคิดพลังสติปัญญา เพื่อการพึ่งพาตนเองในทุกด้าน รู้จักวางแผนจัดการทรัพยากรแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ทุกคนมุ่งหวังประโยชน์ส่วนมากกว่าส่วนตน ชุมชนมีเสถียรภาพมีสันติสุข และมีคุณธรรมนำชีวิต (“การพัฒนาแนวใหม่”.มดิชน.12 กรกฎาคม 2545, หน้า 11.)

เครือข่ายองค์กรการเรียนรู้ เป็นลักษณะการรวมกลุ่มของชาวบ้านเกิดจากความสนใจหรือมีกลุ่มสนใจ จนกลายมาเป็นการศึกษาร่วมกันและทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในที่สุด กระบวนการดังกล่าวที่เกิดขึ้นนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นการเกิดกระบวนการเรียนรู้ของคนในชุมชนหรือขององค์กรชุมชน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญอีกประการหนึ่งของการพัฒนาชุมชน (“บทบาทของทุนฯ”. มดิชน. 2

กุมภาพันธ์ 2545, หน้า 9.)

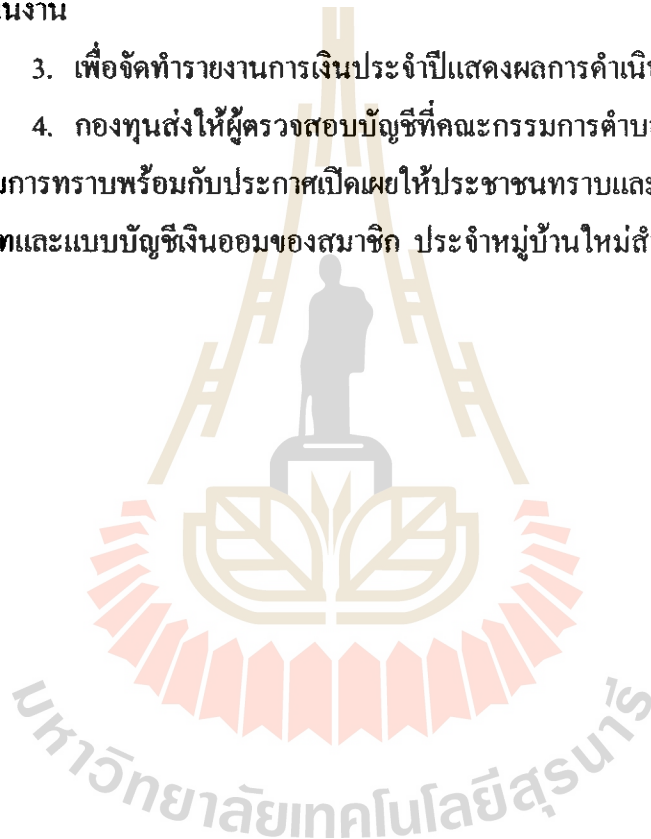
เวทีประชาคม คือ พื้นที่สาธารณะ (PUBLIC SPACE) หรือสถานที่ที่ทุกคนสามารถมาพบปะรวมตัวกัน เพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยน ถกแถลงข้อมูล ความคิดเห็นคุณค่า อุดมการณ์ ปัญหา วางแผน ทำงานร่วมกันเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือชุมชน (“ประชาคมชาวบ้านก่อนกองทุนฯ”. มดิชน.29 ธันวาคม 2544, หน้า 9.

ธุรกิจชุมชน คือ กิจกรรมที่บุคคลหรือองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจกรรมหรือช่วยดำเนินงานบางส่วนหรือทั้งหมด โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ มีการเรียนรู้และการจัดการร่วมกันเพื่อดำเนินการในกิจกรรมการผลิต การแปรรูปการค้า และการบริการที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนไปอย่างสอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน อันจะนำไปสู่ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีและการพัฒนาที่ยั่งยืน (บร. 8)

ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน

ให้จัดทำบัญชีและรายงานแยกเป็น 2 ชุด ตามกิจกรรมของกองทุน คือ กิจกรรมกองทุน 1 ล้านบาท และกิจกรรมเงินออมของสมาชิกกองทุนครั้งที่มีการรับจ่ายเงินให้บันทึกบัญชีควบคุมให้ถูกต้องครบถ้วน เพื่อประโยชน์ดังนี้

1. เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่รับผิดชอบบริหารจัดการการเงินกองทุนใช้ควบคุมการรับจ่ายเงินให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน
2. เพื่อรายงานผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินประจำเดือนและรายละเอียดที่เกี่ยวข้องให้สมาชิกและสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านแห่งชาติใช้ในการติดตามผลการดำเนินงาน
3. เพื่อจัดทำรายงานการเงินประจำปีแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงิน
4. กองทุนส่งให้ผู้ตรวจสอบบัญชีที่คณะกรรมการตำบลตรวจสอบและรายงานผลให้คณะกรรมการทราบพร้อมกับประกาศเปิดเผยให้ประชาชนทราบและสมาชิกทราบ (แบบบัญชี 1 ล้านบาทและแบบบัญชีเงินออมของสมาชิก ประจำหมู่บ้านใหม่สำโรง หมู่ที่ 3)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความจริง 4 ประการดังที่ระบุไว้แล้วในวัตถุประสงค์ของบทที่ 1 เพราะฉะนั้นในบทนี้จะกล่าวถึงวิธีการดำเนินการประเมินโครงการซึ่งมี 6 ด้านดังนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ
2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและตัวชี้วัด
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการประเมิน

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านใหม่สำโรง ในครั้งนี้เป็นการประเมินเชิงระบบซึ่งตรงกับซีพีพีโมเดล (CIPP Model : Context – Input – Process – Product) ระบุว่าประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้ระดับรายบุคคล(ผู้ก) ดังนี้

1.1 การประเมินสถานะแวดล้อม (CONTEXT EVALUATION) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้ก)

1.2 การประเมินปัจจัย (INPUT EVALUATION) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้ก)

1.3 การประเมินกระบวนการ (PROCESS EVALUATION) เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล(ผู้ก)

1.4 การประเมินผลผลิต (PRODUCT EVALUATION) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้ก)

การแสดงองค์ประกอบภายในหมู่บ้านในรูปแบบของ “ชิพโมเดล”ซึ่งมีส่วนประกอบตามแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

หน่วยระบบ A: หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

Context	Input	Process	Product
C1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน	I1 นโยบายระเบียบแนวทางปฏิบัติ	P1 จัดทำระเบียบกองทุน P2 จัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน	P1 จำนวนสมาชิกกองทุน
C2 สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน	I2 การประชาสัมพันธ์	P3 ระบบบัญชีกองทุน	P2จำนวนผู้ได้เงินกู้ P3 ยอดเงินให้กู้
C3 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	I3 คณะกรรมการระดับ ระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง	P4 กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุน	P4จำนวนผู้ชำระคืน P5ยอดเงินที่ชำระคืน
C4 ประเพณีวัฒนธรรม	I4 คณะกรรมการกองทุน	P5 กิจกรรมการกู้เงิน	P6 กองทุนสะสม
C5 โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรธรรมชาติ	I6 สร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะ กรรมการกองทุน	P6 การส่งเสริมเงินกู้ P7 การตรวจสอบการ การใช้เงินกู้	P7 การใช้เงินตามวัตถุประสงค์ P8 ทศนคติของชุมชน ที่มีต่อกองทุน
C6 ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่ม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	I7 เงินสะสมอื่น ๆ I8 บัญชีกองทุน	P8 การจัดทำรายงาน และเผยแพร่ P9 การจัดสรรผลประโยชน์	P9 การเกิดเครือข่าย การเรียนรู้ P10 การเรียนรู้เพื่อ การพึ่งพาตนเอง
		P10 การสร้างเครือข่าย การเรียนรู้โคบัจิต กองทุน	P11 ความเข้มแข็งชุมชนที่เกิดจากกองทุน

แผนภูมิที่ 2 หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินการของผู้ดูแลราย

Context	Input	Process	Product
C1 อาชีพหลักของผู้ดูแล	I1 จำนวนเงินที่ผู้ดูแล	P1 การทำกิจกรรม	P1 รายได้เป็นเงิน
C2 รายได้ของครอบครัว	I2 จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือเงินผู้ดูแล	ที่ถูกต้องวิธี	P2 ผู้ดูแลได้ขยายกิจการด้วยเทคนิคที่ดีเนื่องมาจากการศึกษาที่ค้นคว้า
C3 ความรู้ความสามารถของผู้ดูแล	I3 สถานที่ในการประกอบการและวัตถุดิบ	P2 การหาตลาดที่ดี	จากรายได้ที่ค้นคว้าด้วยตนเอง
C4 ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน	I4 เทคนิค วิธีการทำงาน	P3 การหาความรู้เพิ่ม	P4 ผู้ดูแลมีการพึ่งพาตนเอง
C5 หนี้สินธนาคารของผู้ดูแล	I5 จำนวนแรงงานผู้ประเมิน	P4 การทำบัญชี	P5 ผู้ดูแลมีการพึ่งพาตนเอง
C6 หนี้สินนายทุนนอกระบบ		P5 การวิเคราะห์	P5 สักยภาพและความเข้มแข็งในกิจการของตัวอย่างยั่งยืน
			P6 การกลับคืนเงินของประชาชน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลในการประเมินครั้งนี้ ได้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านใหม่สำโรง ซึ่งมีสภาพและบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ รวมทั้งข้าราชการ เจ้าหน้าที่ส่วนที่เกี่ยวข้อง สามารถจำแนกได้ดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	12	คน
2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	207	คน
- สมาชิกที่ได้รับอนุมัติ	จำนวน	72	คน
- สมาชิกทั่วไป	จำนวน	153	คน
3. ประชาชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุน	จำนวน	104	คน
4. ผู้นำชุมชน	จำนวน	9	คน
5. ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง	จำนวน	12	คน

ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมิน

ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านใหม่สำโรงในครั้งนี้ มีดังนี้

1. ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน สภาพป่าและหนองน้ำ สภาพดินที่ทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน และตัวชี้วัดอื่น ๆ

ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นหรือตัวชี้วัดภายในท้องถิ่นประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
- 1.2 สภาพปัจจุบัน
- 1.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน
- 1.4 ด้านประเพณีและวัฒนธรรม

2. ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวมนามแนวคิดเชิงระบบประกอบด้วย

2 ระบบดังต่อไปนี้

- 1 หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
- 2 หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จึงเป็นไปตามกรอบความคิดทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งได้รายการตัวชี้วัดดังต่อไปนี้

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวดดังนี้

- 1 ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
  - 1.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
  - 1.2 สภาพเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน
  - 1.3 ประเพณี วัฒนธรรม
  - 1.4 โครงสร้างพื้นฐาน และทรัพยากรธรรมชาติ
  - 1.5 ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่ม และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
  - 2.1 นโยบายระเบียบแนวทางปฏิบัติ
  - 2.2 การประชาสัมพันธ์
  - 2.3 คณะกรรมการระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง
  - 2.4 คณะกรรมการกองทุน
  - 2.5 สร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะกรรมการกองทุน
  - 2.6 เงินสะสมอื่น ๆ
  - 2.7 บัณฑิตกองทุน
- 3 ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
  - 3.1 จัดทำระเบียบกองทุน

- 3.2 จัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน
- 3.3 ระบบบัญชีกองทุน
- 3.4 กิจกรรมที่เกี่ยวกับสมาชิกกองทุน
- 3.5 กิจกรรมการกู้เงิน
- 3.6 การตรวจสอบการใช้เงินกู้
- 3.7 การจัดทำรายงานและเผยแพร่
- 3.8 การจัดสรรผลประโยชน์
- 3.9 การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยบัณฑิตกองทุน
- 4 ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
  - 4.1 จำนวนสมาชิกกองทุน
  - 4.2 จำนวนผู้ได้รับเงินกู้
  - 4.3 ยอดเงินให้กู้
  - 4.4 จำนวนผู้ชำระคืนเงินกู้
  - 4.5 กองทุนสะสม
  - 4.6 การใช้เงินตามวัตถุประสงค์
  - 4.7 ทักษะคหิของชุมชนที่มีค่อกองทุน
  - 4.8 การเกิดเครือข่ายการเรียนรู้

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัด จำนวน 4 หมวดดังนี้

1. วัตถุประสงค์เฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
  - 1.1 อาชีพหลักของผู้กู้
  - 1.2 รายได้ของครอบครัว
  - 1.3 ความรู้ความสามารถของผู้กู้
  - 1.4 ประสบการณ์ในการดำเนินงาน
  - 1.5 หนี้สินธนาคารของผู้กู้
  - 1.6 หนี้สินนายทุน
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
  - 2.1 จำนวนเงินที่กู้ได้
  - 2.2 จำนวนเงินนอกเหนือเงินกู้
  - 2.3 สถานที่ในการประกอบการและวัตถุประสงค์

- 2.4 เทคนิค วิธีการทำงาน
- 2.5 จำนวนแรงงาน
- 3 ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
  - 3.1 การทำกิจการที่ถูกวิธี
  - 3.2 การหาตลาดที่ดี
  - 3.3 การทำบัญชี
  - 3.4 การวิเคราะห์ ประเมิน
- 4 ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
  - 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร
    - 4.1.1 รายได้เป็นเงิน
    - 4.1.2 ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ
  - 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ได้แก่ ตัวแปร
    - 4.2.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ
    - 4.2.2 ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นเนื่องมาจากการศึกษาด้วยตนเอง
  - 4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่ ตัวแปร
    - 4.3.1 ผู้กู้มีการพึ่งพาตนเอง
    - 4.3.1 ผู้กู้มีศักยภาพและความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B ระบบ B นั้นมีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัวต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้กู้แต่ละรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้าน ดังนั้นเงินที่ผู้กู้ต้องชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านนั้น ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบเพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้สำเร็จ เงินที่ผู้กู้ชำระคืนก็ส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือยอดเงินกู้ที่ให้ผู้กู้ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B ประสบความสำเร็จด้วย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (บร.) และแบบเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อใช้ในการสังเกตและสนทนามีดังนี้

- 1) แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน
- 2) แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

- 3) แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะชีวิตที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) แบบรายงานปฏิบัติงานรายเดือน
- 5) แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 6) แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 7) แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนะของประชาชน
- 8) โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์
- 9) แบบบันทึกการสัมภาษณ์
- 10) แบบสรุปแบบเรียนชุมชนหมู่บ้าน
- 11) แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี
- 12) การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บท

วิธีการที่ใช้ในการประเมินเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ
  - 1.1 การสังเกต
  - 1.2 การสัมภาษณ์
  - 1.3 การจัดเวที
2. การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ
  - 2.1 พัฒนาการอำเภอ
  - 2.2 องค์การบริหารส่วนตำบลลาดบัวขาว
  - 2.3 สถานีอนามัยบ้านใหม่สำโรง
  - 2.4 ศูนย์วิจัยพืชไร่นครราชสีมา

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูล มาทำการวิเคราะห์ เรียบเรียงและตีความหมาย เพื่อตอบคำถาม เป็นการวิเคราะห์เชิงอธิบาย พรรณนา ให้เหตุผลข้อมูลว่าเป็นอย่างไรแล้วทำการสรุปผลรวบรวม จัดทำเป็นรายงานเพื่อนำเสนอต่อไป

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วย การรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ซิปป์โมเดล (CIPP Model) ซึ่งมีขั้นตอนการ รายงานดังต่อไปนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน
2. ผลการประเมิน โครงการ โดยภาพรวม
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้
4. สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 4 ประการ อัน ได้แก่
  - 4.1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบรรลุเป้าหมาย 5 ข้อเพียงใด
  - 4.2 เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน
  - 4.3 เพื่อทราบว่าได้เกิดองค์การเรียนรู้หรือไม่ จากกระบวนการทำการสารนิพนธ์ครั้งนี้
  - 4.4 เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

โดยที่จะให้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ ดังนั้น สำหรับตัวชี้วัดหรือตัวแปรที่ประเมิน ไม่สามารถตั้งเกณฑ์การตัดสินค่า “ดี-เลว” ก็จะนำเสนอข้อมูลสภาพจริงเท่านั้น ส่วนตัวชี้วัดใดที่มีสมควรตั้งเกณฑ์ตัดสินค่าได้ก็จะแสดงเกณฑ์นั้นอย่างชัดเจน ควบคู่ไปกับการเสนอข้อมูลและเสนอผลการตัดสินค่า

ผลการประเมินบริบทชุมชน

บริบทระดับประเทศ

1. ความยากจนของประเทศ

ความยากจนของประเทศไทยเป็นปัญหาที่มีมาแต่อดีตไม่ว่าจะทำการแก้ไขด้วยวิธีใดก็ยังไม่สามารถจะหายขาดได้เพียงแต่เป็นการบรรเทาและชะลอไว้ไม่ให้เกิดการขยายตัวไปมากกว่านี้เพราะการแก้ไขในวิธีต่าง ๆ ที่ผ่านมาของผู้บริหารประเทศแต่ละคณะที่เข้ามาทำหน้าที่นั้น ไม่สามารถที่จะทำได้ต่อเนื่องเหตุเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของการบริหารประเทศทุก 4 ปี ทำให้การแก้ปัญหาดังกล่าวขาดช่วงและต้องมาเริ่มต้นแก้ไขกันใหม่ทุกครั้ง ไม่เพียงแต่เกิดจาก คณะผู้บริหารประเทศเพียงอย่างเดียวเท่านั้นแต่เกิดจากความแตกต่างและความเหลื่อมล้ำทางสังคมของคนในประเทศด้วย ไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างทางด้านรายได้ ความร่ำรวยของคนกลุ่มน้อยและ

ความยากจนของคนกลุ่มใหญ่ หรือจะเป็นการกระจายรายได้ที่จะเห็นได้โดยชัดเจนว่าการส่งเสริมการลงทุนก็จะมีเฉพาะเขตปริมณฑลเพราะมีความเหมาะสมทางด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการขนส่งวัตถุดิบซึ่งจะนำมาผลิตก็หาง่ายและสะดวกผิดกับสถานที่แถวต่างจังหวัดซึ่งห่างไกล ทำให้การกระจายรายได้เป็นไปได้เป็นอย่างดีไม่ทั่วถึงหรือจะเรียกว่าฝนตกไม่ทั่วฟ้าก็ได้ (หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ประจำวันพฤหัสบดีที่ 31 มกราคม 2545 หน้า9)

2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs)

จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 แสดงเจตนารมณ์ ยุทธศาสตร์และนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งมั่นจะสร้างเสถียรภาพและความมั่นคงในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองมีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยตรง ดังนี้

- นโยบายการสร้างรายได้

1) ด้านการเกษตร ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ การฟื้นฟูและเสริมสร้างความเข้มแข็งของการเกษตรกร โดยการปรับโครงสร้างด้านสินเชื่อ การส่งเสริมการทำเกษตรผสมผสาน และส่งเสริมให้เกษตรกรมีที่ทำกิน

2) ด้านอุตสาหกรรม ปรับโครงสร้างการผลิตในภาคอุตสาหกรรม โดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติที่มีภูมิปัญญาไทย ศักยภาพการผลิตและการตลาด

3) ด้านการบริการและการท่องเที่ยว

- นโยบายด้านพาณิชย์และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

รัฐบาลมีนโยบายที่ชัดเจนที่จะส่งเสริมผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ให้มีความเข้มแข็งพร้อมไปกับการเร่งสร้างผู้ประกอบการ SME รายใหม่ เพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ อันเป็นฐานภาษีให้กับประชาชน ในระยะยาวโดยดำเนินการดังนี้

- SME มีกำไรไม่เกิน 1 ล้าน เสียภาษี 20%

- SME กำไร 1-3 ล้าน เสียภาษี 25%

- SME กำไร 3 ล้าน ขึ้นไป เสียภาษี 30%

3. ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

การขาดดุลทางการค้าของประเทศไทยเริ่มปรากฏให้เห็นเมื่อปี 2538 เรื่อยมาเนื่องมาจากการอ่อนตัวของค่าเงินบาทโดยเฉพาะอย่างยิ่งค่าเงินบาทอ่อนที่สุดในปี 2540 คือ 44.78 บาทต่อดอลลาร์ในสมัย พลเอก เชาว์ลิศ ไข่งโยธ เป็นนายกรัฐมนตรี ทำให้ภาวะการขาดดุลทางการค้าของประเทศไทยต้องประสบปัญหาต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นการเสียภาษีนำเข้าที่เพิ่มขึ้นของการนำเข้าวัตถุดิบในการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ การผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ในเครื่องใช้ไฟฟ้าต่าง ๆ แต่ในทางกลับกันนั้นการส่งออกก็ทำ

การส่งออกได้น้อยและเมื่อส่งออกไปยังประเทศต่าง ๆ ก็จะประสบปัญหาการตั้งกำแพงภาษีของต่างประเทศอีกด้วย เช่นประเทศญี่ปุ่นได้ตั้งกำแพงภาษีเกี่ยวกับการนำเข้ากุ้งแช่แข็ง และผลิตทางการเกษตรของประเทศไทยโดยการอ้างมาตรการต่าง ๆ เพื่อลดการนำเข้าจากประเทศไทย เมื่อการส่งสินค้าออกของประเทศทำได้น้อยลงทำให้ดุลบัญชีเดินสะพัดโดยรวมของประเทศสูงมากถึงประมาณร้อยละ 9 ของGDP โดยรวมของทั้งประเทศเพราะการส่งออกนำมาซึ่งรายได้หลักของประเทศรองลงมาจากภาษีของรัฐบาล หนังสือพิมพ์ ผู้จัดการรายวัน ประจำวันจันทร์ที่ 16 มิถุนายน 2544

4. สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

จากรายงานของธนาคาร โลก ปี 1999 / 2000 พบว่าได้มีการพูดถึงการพัฒนาแบบยั่งยืน เนื่องจากในช่วงทศวรรษ(1972-1992) ที่ผ่านมามีปัญหาเกิดขึ้น จากการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจสังคมของประเทศ เช่น ความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมของชุมชน ปรากฏการณ์อื่น ๆ ที่เห็นได้ชัดคือ การเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล โรคภูมิแพ้ มะเร็ง หอบหืด ทางเดินหายใจ การใช้สารเคมี ในกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรกรรม (ตามตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ปัญหาสิ่งแวดล้อมและเหตุผลหลัก

ปัญหา(ระดับ)	สาเหตุหลัก
1 มลพิษ(Pollution)	- การปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์(O2) - การตัดไม้ทำลายป่า
2. การสูญพันธุ์ของพืชและสัตว์	- การเปลี่ยนแปลงในการใช้ที่ดิน - การเพิ่มขึ้นของประชากร
3. ความเสื่อมโทรมของดิน	- ปัญหาประชากร
4. การหมดสิ้นไปของน้ำ	- การใช้น้ำแบบไม่ยั่งยืน
5. การหมดสิ้นไปของทรัพยากรหลายชนิด	- เชื้อเพลิงจากถ่านหิน , แร่ธาตุต่างๆ
6. ปัญหาสิ่งแวดล้อมอื่นๆ	- การกำจัดของเสีย , การจราจร
7. มลพิษจากสารพิษ	- สารหนัก , สารกัมมันตรังสี

ที่มา : เศรษฐศาสตร์การพัฒนา. เอกสารการสอนระดับปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ , มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2544

5. ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

ประชาชนโดยรวมของประเทศยังมีอยู่ส่วนมากที่มีรายได้น้อยเมื่อเทียบกับส่วนน้อยของประเทศที่มีรายได้พอประมาณและมีคนอีกพวกหนึ่งที่มีรายได้สูงมากซึ่งความแตกต่างทางรายได้ของคนในประเทศนี้เองเป็นเหตุให้คนส่วนใหญ่ในประเทศเกิดความเดือดร้อนเนื่องจากความยากจนและความไม่พอใช้ของรายได้กับค่าใช้จ่ายที่มีมากกว่ารายรับที่รับเข้ามา เป็นที่มาของการเป็นหนี้สินต่าง ๆ ของประชาชนไม่ว่าจะเป็นหนี้จาก ธ.ก.ส. ซึ่งเป็นธนาคารสำหรับคนทำการเกษตร สหกรณ์ครูสำหรับครู/ข้าราชการที่มีรายได้น้อย หรือแม้แต่การผลิตอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่เป็นตัวสร้างรายได้ให้กับประเทศก็มีการซื้อวัตถุดิบโดยการใช้เครดิตเหมือนกัน

การเป็นหนี้สินของประชาชนนี้เอง ก่อให้เกิดปัญหาต่อเนื่องในสังคมตามมาไม่ว่าจะเป็นปัญหาการโจรกรรม เนื่องจากการตกงานของพืชเศรษฐกิจภายในประเทศ การเกิดการแตกแยกของครอบครัวเพราะต้องแสวงหางานทำยังต่างจังหวัด โดยเฉพาะการเข้ามาหางานทำในกรุงเทพฯซึ่งจะเกิดปัญหาการแออัดของที่อยู่อาศัย การแก่งแย่งกันในด้านต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเพียงตัวอย่างของปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากความยากจนและการเป็นหนี้สินทั้งสิ้น (หนังสือพิมพ์ มติชนการรายวัน ประจำวันจันทร์ที่ 3 ธันวาคม 2544)

6. บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท

บางคนเรียกว่าความล้มสลายของท้องถิ่นชนบทในส่วนของชนบทไทยซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศนั้น ความล้มเหลวที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาตามแนวคิดของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรี ได้สร้างวิกฤตให้แก่หมู่บ้านในชนบทและประเทศในลักษณะของการล้มสลายทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ ทำให้สถาบันครอบครัวล้มสลายทำให้ครอบครัวแตกแยกกันไป เช่น ไปรับจ้างเป็นกรรมกร เป็นคนใช้ ไปทำงานที่ต่างประเทศไปเป็นโสเภณี มีการขายลูกเป็นโสเภณี เป็นกรรมกรเด็ก ความล้มสลายทางเศรษฐกิจของชุมชนชนบทและความล้มสลายของสถาบันครอบครัวย่อมนำมาซึ่งชีวิตของชุมชนเอง เพราะผู้คนเคลื่อนย้ายตะเกือกตะกายเอาตัวรอด ชีวิตในเมืองเป็นชีวิตที่ปราศจากชีวิตแบบชุมชน เป็นชีวิตเดียวดายของแต่ละครอบครัว เป็นชีวิตที่ทอดทิ้งคนแก่ เด็ก คนป่วย เป็นสาเหตุให้มีการทำลายสิ่งแวดล้อมหรือหรือระบบนิเวศชาวบ้านที่ยากจน เป็นหนี้สินยอมคดอยู่ในสภาพหน้ามืดและทำได้ทุกอย่าง แม้แต่จะเผาป่า บุกรเบิกเข้าไปปลูกมันสำปะหลัง ปลูกอ้อย ทำทุกอย่างเท่าที่จะทำได้

ความล้มเหลวของการพัฒนาได้สร้างความทุกข์ยากให้แก่ชาวชนบท พร้อมกับได้จู่ประกายให้ชาวบ้านหลายแห่งที่เคยวิ่งตามทิศทางการผลิตเพื่อขาย ให้หันมามองสภาพความเป็นจริง รู้จักประมาณตัวเอง และหวนนึกถึงสภาพความเป็นอยู่ของคนรุ่นพ่อ แล้วร่วมกันสร้างฐานการผลิตของตัวเองภายในหมู่บ้านรวมถึงการรวมตัวเพื่อดำเนินกิจกรรมสาธารณะในรูปแบบของประชาคม จากสภาพของปัญหาของการพัฒนาประเทศดังกล่าว จำเป็นต้องมีการรวมพลัง สร้างสรรค์สังคมใหม่ด้วยความสมัครสมาน โดยสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนใน

การออกแบบพัฒนาอย่างกว้างขวาง (ที่มา : หนังสือพิมพ์ เดลินิวส์ ประจำวันจันทร์ที่ 3 มกราคม 2545)

7. ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

1) แม้ว่าสถานะเศรษฐกิจจะตกต่ำกลุ่มนักการเมืองหรือกลุ่มคนรวยมักที่จะนิยมสินค้าจากต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นสินค้าฟุ่มเฟือย

2) ไหลออกนอกประเทศเป็นจำนวนมากจึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ภาวะ เศรษฐกิจของประเทศตกต่ำ ซึ่งสังคมเมืองมักเน้นด้านวัตถุนิยม มีการค้ำคะนขนขวายแข่งขันตลอดเวลา ไม่เห็นความสัมพันธ์ทางจิตใจ สมาคมเมืองได้รับอิทธิพลจากตะวันตกเข้ามามากและเป็นศูนย์กลางความเจริญ จึงทำให้ได้รับอารยธรรมและขนบธรรมเนียมของต่างประเทศ ได้

3) ปัจจัยที่จะช่วยสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ได้แก่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การอยู่ร่วมกันของชาวบ้าน และความศรัทธาในทางศาสนา การศึกษาหาความรู้ ทั้งในหมู่บ้านและนอกหมู่บ้าน โครงสร้างพื้นฐาน (หนังสือพิมพ์ มติชนรายวัน ประจำวันพุธ ที่ 21 พฤษภาคม 2545)

บริบทระดับท้องถิ่น

1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน (บร.1)

ประวัติบ้านใหม่ตำโรงเดิมที่หมู่บ้านเป็นทุ่งนาและมีป่าล้อมรอบจากนั้นชาวบ้านได้ย้ายมาอยู่ที่ใหม่และที่ใหม่นี้มีต้นตำโรงตั้งอยู่จึงได้ชื่อว่า บ้านตำโรง ต่อมาทางราชการได้ทำการก่อสร้างทางรถไฟจึงได้ทำการตัดต้นตำโรง จึงได้เปลี่ยนชื่อเรียกมาเป็น บ้านใหม่ตำโรง แต่ปัจจุบันนี้ก็ยังคงพบเป็นต้นตำโรงได้ภายในหมู่บ้าน

บ้านใหม่ตำโรง ตั้งอยู่ที่ ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยห่างจากตัวตำบลลาดบัวขาว 2 กม. ห่างจากตัวอำเภอสีคิ้ว 11 กม. ห่างจากตัวจังหวัดนครราชสีมา 52 กม. โดยในสวนทิศเหนือของหมู่บ้านจะเป็นที่ตั้งของสถานที่ราชการต่าง ๆ ในหมู่บ้าน ทางทิศใต้จะติดลำตะคลองมีน้ำไหลผ่านตลอดทั้งปีเพราะน้ำที่ไหลผ่านนั้นมาจากเขื่อนคลองไผ่ ที่ตั้งอยู่ตำบลคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมาการตั้งฐานจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่มหมู่บ้านจะติดกัน มีการเอื้ออาทรต่อกัน มีความสามัคคีกัน แต่เดิมพื้นที่บริเวณที่ตั้งของหมู่บ้านจะเป็นป่าแล้วล้อมรอบด้วยป่าไผ่ เมื่อย้ายมาอยู่ที่ใหม่โดยจุดประสงค์หลักที่ทำการอพยพมาเพื่อจับจองที่ดินเพื่อประโยชน์ในการทำกิน เนื่องจากบริเวณที่ตั้งดังกล่าวมีแหล่งน้ำตามธรรมชาติคือ น้ำตะคลองซึ่งชาวบ้านที่อพยพมาจากบ้านคลองตะแบกนั้น จะอพยพมาทางเกวียน โดยเดินทางผ่านมาทางหมู่บ้านน้ำเมา

2. สภาพปัจจุบัน

1) ลักษณะประชากร

จากตารางที่ 2 พบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่ร้อยละ 50.01 เป็นเพศชาย และเพศหญิงร้อยละ 49.99 ชาวบ้านมีอายุเฉลี่ยโดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 18 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 60.75 รองลงมา มีอายุระหว่าง 60 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 14.22 มีช่วงอายุระหว่าง 50 – 60 ปี 6 – 12 ปี 1 – 6 ปี และ 12 – 18 ปี ตามลำดับ ชาวบ้านร้อยละ 40.90 จบการศึกษาต่ำกว่า ป.4 จบชั้น ม.1 และร้อยละ 6.66, 14.25, 15.75, จบการศึกษา จบ ป.5-ป.7 ไม่ได้เรียนหนังสือ และจบ ม.6 และสูงกว่า ม.6 ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ -		
ชาย	577	50.01
หญิง	566	49.99
รวม	1143	100
2. อายุ		
1 วัน - 3 ปีเต็ม	63	5.22
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	63	5.22
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	90	11.75
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	48	5.01
14 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	53	3.86
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	634	60.75
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	98	12.25
60 ปี 1 วัน ขึ้นไป	144	14.22
รวม	1143	100

1.การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เรียนหนังสือ	154	12.28
ต่ำกว่าป.4	305	40.90
จบ ป.4	90	6.66
จบ ป.5 – ป.7	211	14.25
จบ ม.1 – ม.3	257	15.57
จบ ม.4 – ม.6	71	3.92
จบสูงกว่า ม. 6	144	10.01
รวม	1143	100

2) ลักษณะการประกอบอาชีพ

หมู่บ้านใหม่สำโรง มีอาชีพทำนาเป็นส่วนใหญ่โดยที่ครอบครัวมีที่ดินทำกิน
 เปรื่องตัวเองจำนวน 81 ครอบครัว ซึ่งที่ทำกินส่วนใหญ่อยู่ช่วง 1-50 ไร่ของแต่ละครอบครัว
 พบว่าประชากรส่วนใหญ่ของหมู่บ้านร้อยละ 65.57 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป รองลงมาร้อย
 ละ 15.55

มีอาชีพการทำนา ร้อยละ 11.11 มีอาชีพรับราชการ ร้อยละ 7.33 ประกอบอาชีพค้าขายและร้อย
 ละ 2.22 ประกอบอาชีพทำสวน ส่วนอาชีพอื่น ๆ ร้อยละ 0.5 จากตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของการประชากรจำแนกตามการประกอบอาชีพ

ลักษณะของการประกอบอาชีพ	จำนวน(ครัวเรือน)	ร้อยละ
ทำนา	90	15.55
ค้าขาย	17	7.33
รับราชการ	48	11.11
ทำสวน	10	2.22
รับจ้างทั่วไป	133	65.57
อาชีพอื่น ๆ	2	0.5
รวม	390	100

ประชากรมีรายได้เฉลี่ย 59.09 มีรายได้ 30,001-50,000 รองลงมา ร้อยละ 30.09 , 11.78 , 9.98 3.32 คือมีรายได้ 50,001 –100,000 20,001-30,000 5,001-10,000 และ 10,001-20,000 ต่อปีโดยลำดับดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของรายได้ของประชาชน

รายได้ของประชาชน / ปี	จำนวน	ร้อยละ
5,001 - 10,000 บาท	16	9.98
10,001 - 20,000 บาท	9	3.32
20,001 - 30,000 บาท	26	11.78
30,001 - 50,000 บาท	268	59.09
50,001 - 100,000 บาท	127	30.09
รวม	44	100

4. ด้านวัฒนธรรม

ในหมู่บ้านจะมีวัดประจำหมู่บ้านคือ วัดป่าสว่างอารมณ์ภายในวัดจะมีพระ 7 รูป มีโบสถ์ 1 หลัง มีศาลาการเปรียญ 1 หลัง ประเพณีสำคัญต่าง ๆ จะมีขึ้นตามแต่ละเดือนตามหลักทางพระพุทธศาสนาแต่จะมีเพิ่มขึ้นมาอย่างหนึ่งคือ การทำบุญกลางบ้าน ซึ่งจะทำกันทุกในเดือนเมษายน เป็นพิธีของชาวบ้านเองเพื่อให้เกิดสิริมงคลต่อหมู่บ้าน

5. ข้อมูลด้านอื่นๆ

1. ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ

- 1) การมีที่ดินของชาวบ้าน
- 2) สิทธิทรัพย์โดยรวม

2. ลักษณะบางประการที่สื่อถึงความไม่เข้มแข็งของชุมชน คือ การละทิ้งท้องถิ่นของประชาชนไปทำงานต่างถิ่น

ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านใหม่สำโรง หมู่ที่ 3 โดยภาพรวม มีดังนี้

1. ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับ โครงการกองทุนหมู่บ้านเพื่อให้ทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านเพื่อนำมาสร้างงาน สร้างรายได้ พัฒนาอาชีพ และเหตุฉุกเฉิน นำมาแก้ปัญหาความยากจนและเป็นการวางรากฐานทางเศรษฐกิจระดับรากหญ้าตลอดจนเป็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

2) การประชาสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกองทุน 1 ล้านบาททางหมู่บ้านใหม่ตำโรงได้รับข่าวสารจากหอกระจายข่าวหมู่บ้านซึ่งผู้ใหญ่บ้านทำการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและทำการชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ให้ทราบอยู่เสมอว่ามีความเป็นมา และมีประโยชน์อย่างไรให้กับชาวบ้านได้รับรู้

2) คณะกรรมการระดับอำเภอที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดประชาคมการเข้ามาชี้แนะให้คำแนะนำด้านการจัดประชุมเลือกคณะกรรมการกองทุนว่าเลือกเข้ามา 15 คน แต่ปัจจุบันคณะกรรมการกองทุนบ้านใหม่ตำโรง เหลือเพียง 12 คน

5) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านปัจจุบัน มีเพียง 12 คนทำหน้าที่ร่างระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับกองทุนจากนั้นนำมาเสนอสมาชิกเพื่อตกลงความเห็นร่วมกันจนกระทั่งเป็นที่ยอมรับของสมาชิกแล้วคณะกรรมการก็นำระเบียบที่ได้เสนอต่อคณะกรรมการระดับอำเภอต่อไป

6) สร้างความรู้และความเข้าใจแก่คณะกรรมการกองทุน โดยเจ้าหน้าที่พัฒนกรอำเภอมาทำการประชุมชี้แจงให้คณะกรรมการทราบว่าหน้าที่ของคณะกรรมการมี ดังนี้ คือรับสมัครสมาชิกในหมู่บ้านของตน การพิจารณาให้กู้เงิน การอนุมัติเงินกู้และหน้าที่ต่าง ๆ ที่มีในระเบียบกองทุนหมู่บ้านที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทำการกำหนดเอง

6) บัณฑิตกองทุน เข้าไปทำหน้าที่ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลของหมู่บ้าน ประวัติความเป็นมา สภาพสังคม เศรษฐกิจ ของหมู่บ้าน ดังรายละเอียดที่ทำการเก็บในบร.1 และข้อมูลต่าง ๆ จากแบบรายงานจนถึงแบบรายงาน 12 แล้วนำมาประเมินการทำงานของกองทุนว่าเกิดปัญหาอะไรบ้างที่พบและแนวทางแก้ปัญหา

7) เงินสะสมอื่น ๆ ก่อนที่หมู่บ้านจะได้รับการอนุมัติจัดสรรเงิน 1 ล้านบาท ได้มีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีสมาชิก 142 คน มีเงินสะสม 120,000 บาท กลุ่มอาชีพกึ่งหมู่บ้านมีสมาชิก 543 คน เงินสะสม 10,400 บาท

1.2 จัดทำระเบียบกองทุน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านใหม่ตำโรงทำการจัดทำและร่างระเบียบขึ้นมาจากนั้นนำระเบียบที่ร่างขึ้นมาเสนอต่อสมาชิกกองทุนในที่ประชุมเวทีชาวบ้านว่าเห็นสมควรหรือไม่โดยการร่างระเบียบและข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านจะอิงระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เมื่อสมาชิกเห็นพ้องก็ทำการเสนอระเบียบ ข้อบังคับของกองทุนต่อคณะกรรมการอำเภอ เพื่ออนุมัติเป็นระเบียบกองทุนหมู่บ้านใหม่ตำโรง (ที่ใช้อยู่ปัจจุบัน)

1) จัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน จัดทำโดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโดยทางอำเภอจะมีแบบฟอร์มการขอขึ้นทะเบียนจากนั้นคณะกรรมการจะทำการลงรายละเอียดต่าง ๆ ในหมู่บ้าน เสร็จแล้วก็นำส่งทางอำเภอเพื่อเป็นหลักฐานการขอขึ้นทะเบียนแล้ว

3) ระบบบัญชีกองทุน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านใหม่สำโรงในช่วง 10 เดือนแรกไม่ทำการจัดทำบัญชีเลยถึงแม้จะได้รับการชี้แจงการทำบัญชีจากทางอำเภอแล้วก็ตาม เพราะว่าทางคณะกรรมการ ไม่มีความเข้าใจแต่มีการเก็บเงินจากสมาชิกเข้ามาแต่ไม่รู้ว่าจะรับจ่ายอย่างไรเมื่อบัญชีเข้าไปสอบถามถึงเรื่องบัญชีก็ไม่ได้รับข้อมูลแต่อย่างใดแต่ระยะหลังทางอำเภอได้ลงพื้นที่มาทำการตรวจสอบเองจึงได้เริ่มมีการทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านและรับการชี้แจงเพิ่มเติมจากทางอำเภอและเจ้าหน้าที่ธนาคารออมสิน สาขาสิคิ้ว

4) กิจกรรมการกู้เงิน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านใหม่สำโรงแบ่งการให้กู้เป็น 4 ประเภทคือ 1) การปลูกพืช - เลี้ยงสัตว์ ได้รับอนุมัติเงินแล้วจำนวน 25 ราย 2) ค่าขายได้รับอนุมัติเงินแล้วจำนวน 21 ราย 3) การบริการคือซ่อมเครื่องยนต์ จำนวน 1 ราย 4) การกู้เงินคือลดรายจ่ายได้รับอนุมัติเงินแล้วจำนวน 14 รายและเพื่อการศึกษาได้รับอนุมัติเงินแล้วจำนวน 10 ราย

5) การตรวจสอบการใช้เงินกู้ คณะกรรมการตรวจสอบโดยตรงกับสมาชิกที่กู้ว่านำไปใช้จริงหรือไม่แค่สมาชิกกองทุนบ้านใหม่สำโรงมีจำนวน 12 รายที่ไม่ได้ใช้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการกู้เงินและไม่ได้ทำการแจ้งให้คณะกรรมการทราบ โดยการไปใช้ผิดวัตถุประสงค์คือ เช่นนำไปปลูกมันแต่ทำการปลูกมันก่อนแล้วโดยยืมเงินจากนายทุนมาใช้ก่อนเมื่อเงินกู้มาก็นำไปใช้หนี้นายทุนแทน

6) การจัดทำรายงาน คณะกรรมการเป็นผู้จัดทำรายงานต่าง ๆ ส่งทางอำเภอและแจ้งแก่สมาชิกว่ามีข่าวสารอะไรบ้าง โดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านใหม่สำโรงจะทำการประชุมกันทุกวันที่ 10 ของเดือน และจะประชุมกันให้ตรงกับวันหยุดเพื่อจะได้ครบทุกคนแต่ส่วนมากคณะกรรมการจะมาไม่ครบและประชุมก็จะไม่ทำการจดบันทึกไว้

7) การจัดสรรผลประโยชน์ จะทำการจัดสรรผลประโยชน์ตามที่ได้ระบุไว้ในระบุนุไว้ในระเบียบของกองทุนหมู่บ้านใหม่สำโรง ว่า 1) ปันผลคืนสมาชิก 2) เป็นค่าตอบแทนคณะกรรมการ 3) สร้างและพัฒนาอาชีพให้แก่สมาชิก 4) สร้างสาธารณประโยชน์ต่อสมาชิก ฯลฯ แต่จะทำการจัดสรรก็ต่อเมื่อครบ 1 ปี คือ 31 กันยายน 2545

8) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ จากการจัดเวทีชาวบ้านเพื่อให้สมาชิกผู้รู้มาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันก็จะมี กลุ่มเลี้ยงสัตว์-ปลูกพืช กลุ่มค้าขาย กลุ่มบริการ และกลุ่มฉุกเฉิน เข้ามาพูดคุยว่าแต่ละกลุ่มมีปัญหาอะไรในการกู้เงินกองทุนและแนวทางแก้ไขจะให้คณะกรรมการช่วยในเรื่องใดบ้าง

1.3 ผลการประเมินผลผลิตหน่วยระบบ A พบว่า

- 1) จำนวนสมาชิกกองทุน กองทุนหมู่บ้านใหม่สำโรงมีสมาชิกทั้งหมด 207 รายแบ่งออกเป็นกลุ่มผู้ปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ผู้ค้าขาย ผู้เพื่อการบริการ ผู้เหตุฉุกเฉินและเพื่อการศึกษาทั้งนี้คณะกรรมการจะพิจารณาตามความเหมาะสม
- 2) จำนวนผู้ได้เงินกู้ ปัจจุบันกองทุนบ้านใหม่สำโรงได้รับการอนุมัติเงินกู้แล้วจำนวน 72 ราย ประเภทคือ 1) การปลูกพืช – เลี้ยงสัตว์ ได้รับอนุมัติเงินแล้วจำนวน 25 ราย 2) ค้าขายได้รับอนุมัติเงินกู้แล้วจำนวน 21 ราย 3) การบริการคือซ่อมเครื่องยนต์ จำนวน 1 ราย 4) การกู้ฉุกเฉินคือลดรายจ่ายได้รับอนุมัติเงินแล้วจำนวน 14 รายและเพื่อการศึกษาได้รับอนุมัติเงินกู้จำนวน 10 รายและสมาชิกที่ไ้ยื่นขอกู้และจัดทำโครงการเสนอต่อคณะกรรมการกองทุนที่ไม่ได้รับอนุมัติก็จะทำการพิจารณาและนำเงินที่เก็บได้จากผู้กู้งวดแรกมาให้ผู้กู้ต่อไปทุกสิ้นเดือน
- 3) ยอดเงินให้กู้ ของหมู่บ้านใหม่สำโรงพบว่าปัจจุบันยอดเงินกู้โดยรวมมีจำนวนเงินทั้งสิ้น 1,395,000 บาทแยกเป็น ปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ 25 รายจำนวนเงินกู้เป็น 526,000 บาท ค้าขายจำนวน 21 ราย จำนวนเงินกู้เป็น 420,000 บริการ 1 ราย จำนวนเงินกู้เป็น 20,000 และการศึกษา10 ราย จำนวนเงินกู้เป็น 200,000 บาท และลดรายจ่าย 14 ราย จำนวนเงินกู้เป็น 249,000 บาท
- 4) จำนวนผู้ชำระคืนเงินกู้ กองทุนหมู่บ้านใหม่สำโรงมีผู้มาชำระคืนเงินกู้จำนวน 8 ราย เป็นผู้ค้าขาย 6ราย รายละ20,000บาทเป็นจำนวนเงินคืนทั้งสิ้น 120,000 บาทและดอกเบี้ยจำนวน 7200 บาท และผู้กู้เลี้ยงสัตว์ (สุกร) 2 ราย รายละ 15,000 บาทเป็นเงิน 30,000 บาทพร้อมดอกเบี้ยจำนวน1700บาท
- 5) กองทุนสะสม ของหมู่บ้านใหม่สำโรงปัจจุบันคณะกรรมการนำมาปล่อยกู้ให้สมาชิกที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติเงินกู้หมดเพราะยอดการกู้ของสมาชิกในปัจจุบันมีมากและไม่สามารถที่จะรอนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยที่สมาชิกที่ได้รับเงินและนำมาส่งนั้นไม่พอเพราะบางเดือนสมาชิกไม่ส่ง
- 6) การใช้เงินตามวัตถุประสงค์ สมาชิกผู้กู้จำนวน 12 รายจาก 72 รายที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้และได้รับเงินไปแล้ว ไม่ใช่ตรงตามวัตถุประสงค์ คือ ไม่ใช่ตามที่ระบุไว้ในโครงการเพราะว่าเช่นการปลูกข้าว โพล์ทำการปลูกก่อนจะได้รับเงินจำนวน 8 รายได้รายละ 15,000 บาท และค้าขายจำนวน 4 ราย ๆ ละจำนวน20,000บาทรวมเป็นเงิน 200,00 บาท
- 7) การเกิดเครือข่ายการเรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของผู้กู้ซึ่งมีการจัดประชุมเวทีชาวบ้านเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันและมีการจัดเวทีตำบลเพื่อนำปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้กู้มาหารือทำให้การเรียนรู้ขยายเครือข่ายการเรียนรู้ขนาดใหญ่ไม่เพียงแต่อยู่เฉพาะในหมู่บ้านเท่านั้น

8) การเรียนรู้การพึ่งพาตนเองของสมาชิกผู้กู้ของกองทุนบ้านใหม่สำโรงพบว่า การเรียนรู้ของการนำเงินกู้ไปใช้เกิดจากประสบการณ์ที่มีมาแต่เดิมเช่นการเลี้ยงสุกรก็ทำการเลี้ยงมาก่อนแล้วจะมีการค้นคว้าเพิ่มเติมใหม่ก็คืออาชีพการเลี้ยงโคนม โดยมีเจ้าหน้าที่หน่วยงานจากสหกรณ์การเกษตรมาให้คำแนะนำและการให้การอบรมจากองค์การ อ.ส.ค. ให้การฝึกอบรม

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

2.2.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1) จำนวนเงินที่กู้ได้ จำนวนเงินที่สมาชิกขอู้ไม่ไม่ได้ตามจำนวนที่ต้องการคือคนละ 20,000 บาท เพราะว่าคณะกรรมการพิจารณาตามเห็นสมควรแต่ผู้กู้ได้ 20,000 บาทงวดแรกจะเป็นพวกคณะกรรมการเองส่วนสมาชิกชาวบ้านจะรอดงวดต่อไป จุดเด่นก็คือ ลดรายจ่ายในครอบครัวได้ โดยเฉพาะผู้กู้ไปชำระหนี้ที่มีดอกเบี้ยสูงจากนายทุนนอกระบบ จุดด้อยคือ เงินที่กู้มาได้แต่ไม่ได้ตามจำนวนที่ขอกู้นั้น ไม่พอต่อการทำกิจกรรม เช่นปลูกมันขอกู้ 20,000 บาทแต่ได้ 10,000 บาทก็ไม่พอดังการกู้นอกระบบอีกและเป็นหนี้ครั้งเดียวถึง 2 ทางด้วยกัน คือหนี้กองทุนและหนีนายทุน

2) จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือเงินกู้ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านใหม่สำโรงนี้ส่วนใหญ่แล้วจะทำการกู้เงิน ธกส. และสหกรณ์การเกษตร และทำการกู้ยืมเงินในหมู่บ้านเองจะมีเงินกู้ที่สมาชิกกองทุนและชาวบ้านในหมู่บ้านนิยมกู้มากคือ การกู้เงินรายวัน โดยจะทำการส่งคืนทุกวันแล้วแต่ว่าจะกู้มาเท่าไร ตรงนี้เองทำให้สมาชิกหาเงินมาให้ไม่ทันและเป็นหนี้มากขึ้น จุดเด่น คือเงินกู้นอกระบบจะได้เร็วและได้ตามที่ต้องการ จุดด้อย คือเงินนอกระบบนั้นอัตราดอกเบี้ยสูงและเกิดการเสี่ยงที่จะเป็นหนี้เพิ่มมากขึ้นเพราะหาเงินไม่ทัน

3) สถานที่ในการประกอบการใช้ก็จะ เป็นในหมู่บ้านและแถบหมู่บ้านใกล้เคียงการเกษตรปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์จะอยู่บริเวณทุ่งนาด้านทิศตะวันออกของหมู่บ้านส่วนการเลี้ยงสุกร เลี้ยงเป็ด จะเลี้ยงในพื้นที่บริเวณบ้านของตนเอง การเลี้ยงโคนมและนมจะเลี้ยงที่ไร่ของตนเองบริเวณทิศใต้ของหมู่บ้าน ส่วนการค้าขายจะตั้งร้านอยู่หน้าบ้านของตนเอง จุดเด่น คือไม่ต้องไปเช่าที่จากผู้อื่น จุดด้อยก็คือ ไม่สามารถขายออกไปได้เช่นการขายของขายได้เฉพาะในหมู่บ้านเท่านั้นแต่ไม่สามารถขายยังหมู่บ้านข้างเคียงได้

4) เทคนิค วิธีการทำงาน การทำงานจะเป็นงานที่ตนเองทำอยู่ก่อนและได้คำแนะนำใหม่จากส่วนงานราชการเช่น ศูนย์พืชไร่นครราชสีมา ซึ่งตั้งอยู่ในหมู่บ้านและทำการวิจัยเกี่ยวกับพืชไร่และพืชทางเศรษฐกิจให้คำแนะนำการปลูกมันสั้มปะหลังและการปลูกข้าวโพด ส่วนวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีทำการอบรมการเลี้ยง สุกรและ โคนมและ โคนมให้ จุดเด่น ชาวบ้าน

ได้รับทราบกระบวนการทำงานที่ถูกขั้นตอนสามารถนำมาประกอบอาชีพจริงได้ จุดค้อย คือ ถ้าต้องการประกอบอาชีพตามที่แนะนำจะต้องใช้เงินสูงและการกู้ยืมเงินก็ได้อีกเพียง 20,000

5) จำนวนแรงงาน กิจกรรมการกู้เงินของสมาชิกนั้นแทบทั้งหมดจะเป็นการทำงานของตนเองผู้เดียวไม่ว่าจะเป็นปลูกพืช-เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย บริการ และฉุกเฉิน เพราะผู้กู้เงินนั้นเป็นผู้ว่างงานและตกงานมาจากต่างจังหวัดที่ตนไปทำงานอยู่และเดินทางกลับบ้าน จุดเด่นคือ ไม่ต้องไปจ้างแรงงาน เพราะคนในครอบครัวช่วยกัน จุดค้อย ไม่มีการขยายกิจการเพราะไม่มีการรวมกลุ่มที่จะทำธุรกิจ

2.2 ผลการประเมินกระบวนการหน่วยระบบ B พบว่า

1) การทำกิจกรรมที่ถูกวิธี มีเจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการเข้ามาให้คำแนะนำ การเลี้ยงสัตว์ การปลูกพืช โดยมีเอกสารแจกในการอบรมให้สมาชิกผู้กู้เพียงแต่ทางคณะกรรมการประสานไปยังหน่วยงานต้องการก็จะจัดส่งเจ้าหน้าที่มาอบรมให้ จุดเด่น คือ ผู้กู้ได้ทำการเลี้ยงโคนมอย่างถูกวิธี และได้รับการเอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่ที่ส่งเสริมอย่างใกล้ชิด จุดค้อย คือ คณะกรรมการไม่ค่อยจะสนใจที่เอาใจใส่ในกิจกรรมของผู้กู้เพราะคณะกรรมการมีงานประจำอยู่แล้ว

2) การหาตลาดที่ดี คณะกรรมการมีเพียงประธานเท่านั้นที่ทำการหาตลาดให้ผู้กู้เช่นสมาชิกคนหนึ่งมีร้านถ่ายเอกสารก็ทำการหางานจากทางโรงเรียนและสถานที่ราชการมาให้ร้านถ่ายเอกสารมีงานอยู่เสมอ จุดเด่น คือ เพิ่มรายได้อย่างต่อเนื่องไม่ให้เงินกู้สูญเพราะ บางรายผู้ทำการค้าขายแต่ตลาดที่จะทำการขายนั้นทำเลไม่ดีจึงขายไม่ได้เงินผู้ที่จะส่งคืนก็ต้องยืมที่อื่นมาก อีกจุดค้อย คือ จะมีการแย่งตลาดกันเองภายในหมู่บ้านเพราะการค้าขายมีผู้กู้ถึง 21 รายและที่ไม่ได้ผู้แต่ทำการค้าขายมาก่อนแล้วก็มีมาก โดยเฉพาะร้านค้าในหมู่บ้านเดิมมี 17 ร้าน ทำให้เกิดการแย่งลูกค้ากันเอง

3) การหาความรู้เพิ่มเติม จากการฝึกอบรมที่หน่วยงานราชการส่งเสริมและการได้รับข่าวสารต่าง ๆ จากการประชาสัมพันธ์ของผู้ใหญ่บ้านอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะข่าวสารเกี่ยวกับทางราชการไม่ว่าจะเรื่องการทำบัตรเกษตรกร จุดเด่น ได้รับความรู้โดยไม่ต้องไปแสวงหาเพราะมีอยู่ในหมู่บ้าน จุดค้อย การกระจายข่าวของหมู่บ้านไม่ได้ยินทั่วถึง

4) การทำบัญชี คณะกรรมการเป็นผู้จัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านแต่เมื่อเข้าไปขอข้อมูลพบว่าไม่ได้ทำจริงจึงและเพิ่งจะเริ่มทำเมื่อ ใกล้จะหมดวาระและทำได้ไม่ครบทุกเล่มเพราะประธานเป็นคนทำคนเดียวแทนที่จะให้เลขาธิการช่วยจัดทำ จุดเด่น จะได้ทราบรายละเอียดทางการเงินของกองทุนหมู่บ้านและฐานะทางการเงิน จุดค้อย การทำบัญชีไม่ได้มีมาแต่ต้นจึงไม่รู้ และไม่มีการแบ่งหน้าที่ของคณะกรรมการ

5)การวิเคราะห์ประเมิน พบว่าการทำงานของคณะกรรมการนั้นยังไม่มีควมสามัคคี และยังแยกหน้าที่ไม่ชัดเจนการทำงานยังซ้ำซ้อนก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา จุดเด่นการทำงานเป็นกลุ่ม จุดด้อย ปัญหาเกิดขึ้นจากการซ้ำซ้อนของงาน การก้าวข้ามหน้าที่กันและกัน

2.3 ผลการประเมินผลผลิตหน่วยระบบ B พบว่า

1. รายได้เป็นเงิน จะนำมาหมุนเวียนในครอบครัวและนำมาซื้อวัตถุดิบในการกู้เพิ่มเติมคือเลี้ยงสุกรเมื่อขายได้นำเงินมาส่งคืนคณะกรรมการแล้วเงินที่เหลือนำมาซื้อลูกสุกรเลี้ยงอีกเป็นการหมุนเวียนรายได้ให้แก่ครอบครัว จุดเด่น สร้างรายได้เพิ่มขึ้น และสามารถนำมาเป็นอาชีพประจำ จุดด้อย รายได้ที่ได้รับขึ้นอยู่กับการเลี้ยงของผู้ว่าเลี้ยงมากหรือน้อย และเงินที่ได้รับก็จะต้องรอเป็นงวดคือจะขายได้ก็ประมาณ 3 เดือนขึ้นไป

2. ผู้กู้ได้ขยายกิจการ ช่วงแรกจะไม่สามารถทำการขยายกิจการได้เพราะผู้กู้ต้องนำเงินมาคือกองทุนและกิจการของผู้กู้ในหมู่บ้านก็เป็นกิจการขนาดเล็กเจ้าของคนเดียว เช่น การเลี้ยงสุกรก็เลี้ยงได้ 2-3 ตัว เพราะเงินที่ได้รับการอนุมัติได้น้อยต้องนำมาใช้จ่ายด้านอื่นไม่เพียงแต่ซื้อลูกสุกรต้องซื้ออาหารและสร้างโรงเรือนด้วย จุดเด่น ดูแลได้ทั่วถึง จุดด้อย การดูแลกิจการได้ทั่วถึงและเต็มที่

3. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สมาชิกผู้กู้ในหมู่บ้านใหม่ถ้าโรงส่วนน้อยที่ทำการค้นคว้าด้วยตนเองเพราะจะมีแต่การได้รับการแนะนำจากคนโน้นบ้างคนนี้บ้างแล้วนำมาทดลองใช้กับตนเอง จุดเด่น รู้ได้กับผลที่เกิดขึ้นเพราะตัวเองนำมาใช้เอง จุดด้อย ข้อจำกัดของการทดลองทำมีมาก

4. ผู้กู้มีการพึ่งพาตนเอง ในหมู่บ้านใหม่ถ้าโรงมีการพึ่งพาตนเองแต่ส่วนน้อยที่ยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ เพราะจะเป็นผู้ที่เคยพึ่งคนอื่นอยู่เสมอ จุดเด่น ทราบว่าในหมู่บ้านมีที่รายที่ไม่สามารถช่วยตนเองได้เป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ราชการที่มาทำการเก็บข้อมูล จุดด้อย ชี้ให้เห็นถึงความไม่เข้มแข็งของผู้เอง

5. ความเข้มแข็งในกิจการของตนเองมีมากเพราะมีรายได้ไม่ขาดไม่ว่าจะเป็นการการเลี้ยงสุกร การซ่อมเครื่องยนต์ การปลูกพืชผัก เหล่านี้ผู้กู้สามารถทำได้ตลอดและสม่ำเสมอไม่ขาดจนกลายเป็นอาชีพหลักได้ จุดเด่น พัฒนาและขยายกิจการได้ในอนาคต จุดด้อย ต้องแข่งกันเองภายในหมู่บ้าน

ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

กลุ่มผู้กู้ปลูกพืช-เลี้ยงสัตว์

1. ด้านการตลาด

การปลูกพืช-เลี้ยงสัตว์ของสมาชิกโดยพืชหลักจะเป็นมันสัมปะหลังและข้าวโพด อาหารสัตว์เป็นหลัก ส่วนเลี้ยงสัตว์ก็จะมีเลี้ยงสุกรและโคเนื้อ โคนม การตลาดของกลุ่มผู้กู้ี้จะมีตลาดตอนกลางปี และตอนสิ้นปีตลาดจะมีตลาดหลักรับซื้ออยู่แล้วที่อำเภอสีคิ้วและอำเภอใกล้เคียง อย่างเช่นปากช่อง

2. ด้านการผลิต

เทคนิควิธีการเลี้ยงดูและรักษาผู้กู้จะทำการแลกเปลี่ยนความรู้กันเองภายในกลุ่มและรับความรู้จากการได้อบรมจากหน่วยงานต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้กับของตนเองโดยจะมีผู้รู้ในกลุ่มให้คำปรึกษา สถานที่ในการประกอบการจะใช้ที่ดินของตนเองมาทำประโยชน์โดยไม่ต้องไปเช่าคนอื่นเมื่อ เลี้ยงสัตว์ก็ต้องคำนึงถึงความสะอาดของสัตว์ที่เลี้ยงอย่างสุกรเพื่อให้สุกรที่จะทำการขายมีคุณภาพที่ดีเป็นที่ต้องการ

3. ด้านการเงิน

สมาชิกผู้กู้กลุ่มนี้จะกู้ยืมเงินมาลงทุนบางรายได้ 20,000 บางรายได้ 10,000 แล้วนำมาลงทุนตามเงินที่ได้ของตนเอง โดยส่วนมากในการดำเนินงานตอนแรกผู้กู้จะมีการลงบันทึกทางการเงินไว้ว่าได้ซื้อและใช้จ่ายอะไรไปบ้างแล้วเมื่อลงทุนครั้งแรก ครั้งต่อมาเมื่อบัณฑิตได้เข้าไปเก็บแบบรายงาน 11 ก็ได้ทำการชี้แจงให้ทำบัญชีเพื่อความสะดวกของผู้กู้เองว่ารายจ่ายกับรายรับที่ได้นั้นคุ้มกันกับที่ลงทุนไปหรือไม่

กลุ่มผู้กู้ค้าขาย

1. ด้านการตลาด

กลุ่มค้าขายในหมู่บ้านใหม่สำโรงจะเป็นร้านขายอาหารตามสั่งและขายของกินตลาดส่วนใหญ่นั้นเป็นตลาดในหมู่บ้านเพราะมีนักเรียนจากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี เพราะขายอาหารนี้ทำการขายอยู่หน้าบ้านของคน คณะกรรมการไม่ได้มาส่งเสริมหรือหาตลาดให้เพราะไม่ได้รวมกลุ่มเหมือนกลุ่มหมู่บ้านอื่น การประชาสัมพันธ์จะเกิดจากลูกค้าที่มาจับประทานและลูกค้าประจำของแต่ละร้านเท่านั้น

2. ด้านการผลิต

เทคนิควิธีการการค้าขายก็จะมีเฉพาะของแต่ละคนต่างกัน ไปขึ้นอยู่กับว่าใครจะทำอาหาร อร่อย สะอาด และราคาไม่แพง สถานที่ในการขายของร้านก็ต้องมีทำเลที่ดีมีบรรยากาศหน้าเข้าโดยเฉพาะความสะอาดของอาหารสำคัญที่สุด และการบริการต้องรวดเร็วไม่ล่าช้า

3. ด้านการเงิน

สมาชิกผู้กู้กลุ่มนี้จะกู้ยืมเงินมาลงทุนบางรายได้ 20,000 บางรายได้ 10,000 แล้วนำมาลงทุนตามเงินที่ได้ของตนเอง โดยส่วนมากในการดำเนินงานตอนแรกผู้กู้จะมีการลงบันทึกทางการเงินไว้ว่าได้ซื้อและใช้จ่ายอะไรไปบ้างแล้วเมื่อลงทุนครั้งแรก ครั้งต่อมาเมื่อบันทึกได้เข้าไปเก็บแบบรายงาน 11 ก็ได้ทำการชี้แจงให้ทำบัญชีเพื่อความสะดวกของผู้กู้เองว่ารายจ่ายกับรายรับที่ได้นั้นคุ้มกันกับที่ลงทุนไปหรือไม่

กลุ่มผู้ให้บริการ (ซ่อมเครื่องยนต์)

1. ด้านการตลาด

ทำการหาตลาดเองเพราะผู้กู้ซ่อมเครื่องยนต์ได้ ไปตั้งอยู่บริเวณถนนมิตรภาพบริเวณหมู่บ้านเลิศนิมิตรซึ่งเป็นการเช่าที่อยู่ ตลาดของการซ่อมรถเป็นตลาดที่ใหญ่เพราะมีคนมีลูกค้าเข้ามาใช้บริการอยู่เสมอ

2. ด้านการผลิต

เทคนิควิธีการขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้กู้เพราะผู้กู้เรียนจบทางด้านนี้มาและได้ทำการหาประสบการณ์มาแล้วจากบริษัท โตโยต้าสาขาสี่คิ้ว จากนั้น ได้ออกมาประกอบอาชีพเป็นของตนเอง ความชำนาญในงานย่อมมาก และการบริการต้องสะดวก รวดเร็ว ที่สำคัญคือคุณภาพของการซ่อมต้องทำให้ลูกค้ายอมรับได้

3. ด้านการเงิน

สมาชิกผู้กู้กลุ่มนี้จะกู้ยืมเงินมาลงทุนบางรายได้ 20,000 บางรายได้ แล้วนำมาลงทุนตามเงินที่ได้ของตนเอง โดยได้ทำบัญชีของตนอยู่แล้วเพราะภรรยาจบด้านบัญชีมาจึงรู้ถึงผลที่ได้นั้นคุ้มกันหรือไม่รายจ่ายตัวใดต้องจ่ายประจำ

กลุ่มผู้กู้ฉุกเฉิน

ผู้กู้ฉุกเฉินเป็นกู้เพื่อการศึกษาของบุตรจะมีจำนวน 10 รายเป็นเงิน 100,000 บาททำการส่งคืนเป็นรายเดือนทุกเดือน โดยมากจะเป็นพนักงานที่ทำงานโรงงานยังหมู่บ้านใกล้เคียงคือโรงงานที่ตั้งบริเวณหมู่บ้านแผ่นดินธรรม ซึ่งเมื่อได้เงินกู้จะนำไปชำระหนี้ที่อ้อมมาตอนลูกเปิดเทอมแล้วนำเงินกู้ที่ได้มาไปใช้อีกต่อหนึ่ง

ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. การเกิดกองทุนหมู่บ้าน พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านให้ความร่วมมือและมีความพร้อมในการตอบสนองเพื่อให้เกิดกองทุนดีในระยะเริ่มแรกเพราะความอยากได้เงินเมื่อได้เงินแล้วก็ไม่สนใจที่จะทำกิจกรรมกองทุน โดยเฉพาะผู้กู้บางรายใช้ไม่ถูกวัตถุประสงค์

2. การมีระบบบริหารกองทุน พบว่า ทำให้เกิดกระบวนการทำงานของกองทุนเป็นไปอย่างมีระบบ ระเบียบ และมีแบบแผนในการทำงานของคณะกรรมการยิ่งขึ้น

3. การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านรู้จักที่จะทำธุรกิจของตนเองมากขึ้น โดยมีการชี้แนวทางจากคณะกรรมการกองทุนและหน่วยงานราชการ

4. การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า ประชาชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการทำธุรกิจของตน การจัดการธุรกิจ การสร้างรายได้เพิ่มขึ้น ด้วยเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ อย่างมีระบบ

5. การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น พบว่า ชุมชนมีความเข้มแข็งขึ้นจากความสามัคคี ความร่วมมือของคนในชุมชน

สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

1. การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้งข้อ พบว่า

1.1 การเกิดกองทุน พบว่า

- 1) มีกองทุนขึ้นมาใหม่จากเงินกองทุน 1 ล้านบาท
- 2) ประชาชนในหมู่บ้านใหม่สร้าง หมู่ที่ 3 ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องกองทุน และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกองทุน
- 3) ประชาชนหมู่บ้านใหม่สร้าง มีความต้องการอยากให้เกิดกองทุนหมู่บ้านและให้ความร่วมมือในการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านด้วยดี
- 4) มีจำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านใหม่สร้าง หมู่ที่ 3 ทั้งหมด จำนวน 72 คน
- 5) จำนวนเงินออมทั้งหมด นำมาปล่อยกู้และยอดเงินคงเหลือของกองทุนหมู่บ้านปัจจุบันนำมาปล่อยกู้หมด

1.2 ระบบการบริหารกองทุน พบว่า

- 1) มีการคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยมีคณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้านใหม่สร้าง หมู่ที่ 3 มีทั้งหมด 12 คน ชาย 7 คน หญิง 5 คน
- 2) มีการร่วมกันสร้างระเบียบการบริหารกองทุนบ้านใหม่สร้าง หมู่ที่ 3 โดยมีสมาชิกกองทุนเห็นชอบทั้ง 2 ฝ่าย
- 3) มีการดำเนินการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านใหม่สร้าง หมู่ที่ 3 ดังนี้
  - มีการประชุมทุก 3 เดือน
  - มีการรับสมาชิกกองทุนบ้านใหม่สร้าง หมู่ที่ 3
  - มีการรับเงินค่าหุ้น และจัดทำบัญชีให้เป็นปัจจุบัน
  - มีการตัดเงินกู้ตามระเบียบ โดยสมาชิกผู้กู้มีความพอใจกับการพิจารณา

เงินกู้

4) มีการจัดสรรประโยชน์อย่างยุติธรรม

1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า

- 1) ประชาชนในหมู่บ้านใหม่สำโรง หมู่ที่ 3 ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องการพึ่งตนเอง ,เศรษฐกิจพอเพียง และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองระดับอำเภอ องค์การประจักษ์รัฐและบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านใหม่สำโรง หมู่ที่ 3
- 2) คณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้านใหม่สำโรง หมู่ที่ 3 ได้รับความรู้เกี่ยวกับการในการบริหารกองทุน
- 3) มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงการพึ่งตนเองมาใช้ปฏิบัติในการประกอบอาชีพของผู้

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า

- 1) สมาชิกกองทุนบ้านใหม่สำโรง หมู่ที่ 3 มีความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน
- 2) ประชาชนในหมู่บ้านใหม่สำโรง หมู่ที่ 3 ร้อยละ 80 จากประชาชนทั้งหมดในหมู่บ้านมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของกองทุนหมู่บ้านว่าเป็น กองทุนหมู่บ้านของสมาชิกทุกคนไม่ใช่เป็นของใครคนใดคนหนึ่งในหมู่บ้านร่วมกันบริหารจัดการเป็นธนาคารเองของหมู่บ้าน มีโชเงินที่รัฐบาลให้อืม
- 2) สมาชิกผู้ดูแลแต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยคำนึงถึงการบริโภคเองและตลาดที่แน่นอน

1.5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็ง พบว่า

- 1) สมาชิกในหมู่บ้านใหม่สำโรง หมู่ที่ 3 มีสมาชิกทั้งหมด 207 คน ส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน คือช่วงอายุ 18 - 50 ปี มีอาชีพหลักคือ การทำนา ทำไร่ เลี้ยงโค ปลูกพืชผัก
- 2) มีทุนทางวัฒนธรรมประเพณีเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจทางพุทธศาสนาของชุมชนและมีภาษาประจำท้องถิ่น
- 3) ประชาชนในหมู่บ้านมีการดำเนินชีวิตสามารถเลี้ยงชีพพึ่งพาตนเองได้

2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ ตามข้อ

1.1, 1.5 พบว่า

2.1 ปัจจัยด้านบวกที่พบครั้งนี้ส่งผลดีในการจัดตั้งกองทุน

- 1) มีการรวมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตภายในหมู่บ้าน
- 2) รวมกลุ่มสร้างงานเพื่อเป็นอาชีพและเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว
- 3) เกิดความสามัคคีกันในหมู่บ้าน

2.2 ปัจจัยด้านลบ พบได้ดังนี้

1) จำนวนประชากรในหมู่บ้าน ประมาณร้อยละ 5 ของประชากรทั้งหมด ในหมู่บ้านใหม่ตำโงงที่ไม่เห็นด้วยในการจัดตั้งกองทุน , ไม่เข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน , มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อกองทุน

2) ผู้กู้จำนวน 6 คนจาก 72 คนที่ขอกู้แล้วไม่ไปประกอบอาชีพตามวัตถุประสงค์

3. การเกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้

1) มีการตั้งกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเสริม

2) การจัดตั้ง โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

3) มีการรวมกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเดียวกันซึ่งดำเนินการ โดยบัณฑิตกองทุนเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการประกอบอาชีพตลอดจนปัญหาและแนวทางการแก้ไข

4. ความเข้มแข็งของชุมชน

4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

กำหนด มีดังนี้

1) มีความสามัคคี	62.22 %
2) มีความซื่อสัตย์	71.03 %
3) ยกย่องคนทำดี	65.30 %
4) มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	66.63 %
5) มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม	74.10 %
6) มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	69.82 %
7) ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น	71.72 %
8) มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร	66.01 %
9) มีการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก	65.48 %
10) มีการช่วยเหลือสตรี เด็ก และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส	68.51 %
11) มีผู้นำที่คุณธรรม ยุติธรรม	34.84 %
12) มีแผนงานชุมชนโดยสมาชิก	81.76 %

อ้างอิง : จากการสัมภาษณ์และสรุปตัวเลขสถิติตามแบบบร.2 (2 ครั้ง)

4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น

ความเข้มแข็งของชุมชนในท้องถิ่นที่ปรากฏให้เห็นเกิดจากความสามัคคีของคนในหมู่บ้านเองซึ่งแสดงออกมาในรูปแบบต่าง ๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นความซื่อสัตย์ ความช่วยเหลือของคนในหมู่บ้าน การทำความดีต่าง ๆ การรักใคร่ปรองดองของครอบครัวและเพื่อนบ้าน ใกล้เรือนเคียง การอยู่พร้อมหน้าพร้อมตัวของคนในครอบครัว เมื่อชุมชนมีปัญหาก็หาทางแก้ไข โดยให้คนในหมู่บ้านแสดงความคิดเห็นและรับฟัง ยอมรับ

สิ่งที่แสดงออกมาเหล่านี้ล้วนเป็นการชี้ให้เห็นถึงความเข้มแข็งของชุมชนทั้งสิ้น โดยที่เราอาจไม่ต้องทำการสัมภาษณ์ได้ เพียงแต่เราทำการสังเกตอย่างใกล้ชิดและอีกประการเราสามารถรู้ได้เพราะอยู่ในชุมชนแห่งนี้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล ผลข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านใหม่สำโรง หมู่ 3 ตำบลลาดบัวขาว อำเภอดิเกี๋ย จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อทราบกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาตินบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
2. เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวมีอะไรบ้าง
3. เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบลและระดับประเทศ
4. เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย และเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด(ใช้ บร.2)

วิธีการดำเนิน

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- ขั้นที่ 1. ศึกษาความเข้าใจ เป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ขั้นที่ 2. ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านเนินทอง
- ขั้นที่ 3. ใช้ชีพชีโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่ จะทำการเก็บข้อมูล
- ขั้นที่ 4. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร. บางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม
- ขั้นที่ 5. ประมวลวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่จะต้องเขียนในบทที่ 3 และบทที่ 4
- ขั้นที่ 6. ลงมือเขียนสารนิพนธ์

ผลการดำเนินการ ดังนี้

ผลการประเมินบริบทชุมชนของหมู่บ้านใหม่สำโรง พบว่า แรกเริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน สภาพทางภูมิศาสตร์เป็นที่นาและที่ราบลุ่ม ถนนมีสภาพเป็นทางเกวียน ต่อมาเป็นถนนลูกรัง จนกระทั่งในปัจจุบันเปลี่ยนสภาพจากหมู่บ้านเป็นชุมชนเมือง สภาพถนนภายในหมู่บ้านเป็นถนนลาดยางทั้งหมดเศรษฐกิจโดยรวมของหมู่บ้านมีความเป็นอยู่ค่อนข้างดีอาชีพของประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตรเป็นหลัก

แหล่งน้ำที่สำคัญของหมู่บ้านใหม่สำโรงคือ ลำน้ำตะคลองซึ่งเป็นสายหลักของชาวบ้านใช้ในการอุปโภคและบริโภค ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ มีทั้งหมด 700 ไร่และจะมีป่าสงวนแห่งชาติจำนวน 1 แห่งไฟฟ้าเริ่มมีใช้ พ.ศ. 2510 น้ำประปา มีใช้เมื่อ พ.ศ. 2522 ถนนจากอดีตที่เคยเป็นทางเกวียนได้พัฒนาเป็นถนนลูกรังและสายหลักของหมู่บ้านจะเป็นถนนคอนกรีต โดยสร้างขึ้นในปีพ.ศ.2540 โทรศัพท์สาธารณะเริ่มมีใช้ พ.ศ. 2540 โดยภายในหมู่บ้านจะมี 3 ตู้

1) การมีนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์ประชาชนในหมู่บ้านใหม่สำโรง พบว่า ประชาชนให้ความสนใจและเข้าใจนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่า ช่วยแก้ไขปัญหาค่าความยากจนได้ในระดับหนึ่ง และทำให้มีเงินกองทุนหมุนเวียนเพียงพอในการประกอบอาชีพ

2) กระบวนการกองทุน กองทุนหมู่บ้านใหม่สำโรง มีคณะกรรมการที่มีความรู้ความสามารถ จากแบบรายงานผลการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านใหม่สำโรง ซึ่งมีการคัดเลือกเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2544 พบว่า คณะกรรมการกองทุนจำนวน 12 คน ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ และเกษตรกรมีการแต่งตั้งเลขานุการกองทุน และற்றுญญิตตามความรู้ความสามารถที่เหมาะสมตามคุณวุฒิ มีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยมีคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ

3) เงินที่ผู้ชำระคืน จากการที่สมาชิกกู้ไปประกอบอาชีพ ตั้งแต่วันที่ 24 ตุลาคม 2544 จนถึงกรกฎาคม 2545 จำนวน 72 ราย คิดเป็นเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย 1,395,000 บาท และเมื่อครบกำหนดชำระงวดต่อไป ก็จะมีเงินหมุนเวียนอยู่เช่นนี้ กองทุนมีเงินหมุนเวียนให้สมาชิกกู้ได้อีก เสริมสร้างให้กองทุนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

4) การมีนักศึกษา ป.บัณฑิต ซึ่งเข้าไปปฏิบัติงานคลุกคลีอยู่ในชุมชน สามารถแนะนำส่งเสริมผู้ให้ความรู้เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์

อภิปรายสรุปผล มีการสรุปดังนี้

1. การบรรลุดูวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านใหม่สำโรง

การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านใหม่สำโรง เกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชน และมีแนวโน้มที่คนในชุมชนจะมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน เป็นการให้โอกาสชุมชนสร้าง

เงินทุนหมุนเวียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพ มีการสร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาฉุกเฉินและจำเป็น เป็นการพัฒนาคนกระจายอำนาจให้สมาชิกกองทุนบริหารจัดการด้วยตนเอง โดยมีส่วนราชการเป็นผู้ให้การสนับสนุน สมาชิกกองทุนมีสวัสดิภาพที่ดีขึ้น เกิดการเรียนรู้ สามารถพึ่งพาตนเองได้ทำให้เกิดคุ่มกันทางเศรษฐกิจของหมู่บ้านขึ้น

การมีระบบบริหารกองทุน มีการคัดเลือกและจัดตั้งคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จำนวน 12 คน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ในการทำงาน มีความรับผิดชอบที่จะมาบริหารกองทุน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่รัฐบาลมีนโยบาย กำหนดไว้ โดยมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลอย่างชัดเจน มีการประชุมการทำงานของคณะกรรมการอย่างเปิดเผย มีการร่างระเบียบการบริหารกองทุน มีการรับสมัครสมาชิกกองทุน มีการจัดทำบัญชีรายละเอียดยอดทางการเงินให้สมาชิกทราบทุกเดือน มีการรับเงินฝาก มีการระดมทุนเงินฝาก มีการพิจารณาและอนุมัติโครงการที่ยื่นขอกู้ มีการจัดสรรผลประโยชน์ให้กับสมาชิกกองทุนอย่างยุติธรรม คณะกรรมการปัจจุบันทำงานกันไม่ค่อยเต็มที่เพราะแต่ละคนมีงานที่ทำอยู่ก่อนแล้ว

การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง สมาชิกในชุมชนได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จึงได้มีการนำเอาทฤษฎีดังกล่าวนั้นมาปฏิบัติในการพึ่งตนเอง และนำความรู้ความเข้าใจ แต่เมื่อนำมาปฏิบัติจริงกลับทำไม่ได้เพราะไม่มีที่ดินเพียงพอและสภาพพื้นดินไม่เอื้ออำนวยมาเสริมสร้างภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่มีให้เห็นเพราะผู้นำชุมชนไม่ได้ทำการส่งเสริมเพื่อให้เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ ทำให้มีการช่วยเหลือตนเองในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ โดยสร้างงานสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว

การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม มีการชี้แนะเรื่องกองทุนหมู่บ้านให้สมาชิกกองทุนเข้าใจถึงหลักการสำคัญที่ว่า กองทุนหมู่บ้านเป็นสมาชิกทุกคน มีเงินที่รัฐบาลให้ยืม ถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืนต้องจัดการกันเองให้ได้ ต้องช่วยกันบริหารเพื่อหมู่บ้านของเราเองมิใช่สมาชิกเห็นโอกาสในการใช้กองทุนที่ถูกต้อง ในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยไม่กู้หนี้จากเงินทุนนอกระบบ การควบคุมสินค้านำเข้าจากต่างประเทศให้น้อยลง และพยายามผลักดันสินค้าออกให้มากขึ้น มีการรณรงค์ใช้สินค้าที่ผลิตขึ้นเองภายในประเทศก็เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม ได้อีกทาง

การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น คนในหมู่บ้านใหม่สำโรงไม่ค่อยจะมี ความร่วมมือร่วมใจ ความสามัคคี ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกันเพราะว่าภายในหมู่บ้านจะแบ่งเป็นหลายฝ่ายซึ่งไม่ถูกกัน มีการแบ่งพรรคแบ่งพวกอยู่กันแบบสังคมเมืองเพราะหมู่บ้านใหม่สำโรงเป็นหมู่บ้านใหญ่ มีสถานที่ราชการที่สำคัญ ๆ หลายแห่งด้วยกัน จึงมีคนมากมายจากหลายที่มาอยู่ร่วมกัน

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดด้านบวกและด้านลบ

1. ปัจจัยด้านบวก

1. เกิดอาชีพใหม่ในชุมชน
2. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
3. เกิดความสามัคคีมากขึ้นในหมู่ชุมชน
4. มีการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น
  - ลดภาระหนี้รายทูนนอกระบบ
  - ทำให้เกิดภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจในชุมชน

2. ปัจจัยด้านลบ

- สมาชิกบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร
- ความไม่โปร่งใสในการบริหารงานของคณะกรรมการ
- ไม่ปฏิบัติตามโครงการที่เสนอในการขอกู้

ตัววัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

สมาชิกกองทุนไม่มีความรับผิดชอบตนเอง เช่น การไม่ตรงต่อเวลาในการชำระหนี้ นำเงินกู้อไปประกอบอาชีพและเกิดรายได้เลี้ยงครอบครัวบางรายใช้ผิดวัตถุประสงค์ ทำให้พึ่งพาตนเองได้ภายในชุมชนปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ปัญหาอาชญากรรมลดลง สมาชิกในชุมชนมีการรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันน้อยลงเพราะอยู่อย่างตัวใครตัวมันมากขึ้น จึงทำให้ชุมชนเข้มแข็งน้อยลงด้วย

ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ ก็คือ

ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ ของหน่วยระบบบริหารจัดการ

1.1 ผลโดยตรง สมาชิกกองทุนนำเอาทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ก่อให้เกิดการสร้างงาน และมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ทำให้สามารถนำเงินส่งคืนกองทุนทั้งต้นและดอกเบี้ยส่งผลให้กองทุนมีเงินหมุนเวียนเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ

1.2 ผลกระทบโดยตรง พบว่า เรื่องขยายกิจการของผู้กู้ ทำให้สมาชิกมีเงินทุนหมุนเวียนและขยายกิจการมากขึ้น สามารถสร้างรายได้เพิ่มมากขึ้น และเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของสมาชิกภายในชุมชน ให้มีสวัสดิภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วย

1.3 ผลกระทบโดยอ้อม กองทุนหมู่บ้านใหม่สำโรงมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนเพิ่มมากขึ้น เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของชุมชนและเสริมสร้างศักยภาพส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนด้วย และเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากฐานของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีการแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน
  - จำนวนคณะกรรมการมีมากเกินไป
  - ควรมีผลตอบแทนให้กับทางคณะกรรมการ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่
  - ระยะเวลากำหนดการของโครงการ มีระยะเวลาที่สั้นทำให้การประเมินผลงาน และการติดตามผลการปฏิบัติงานไม่ตลอด ขาดการต่อเนื่อง
2. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน ให้มีการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน
  - ควรจัดการประชุมชี้แจงระหว่างคณะกรรมการกองทุนกับสมาชิกเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน และรายงานการดำเนินงานให้สมาชิกทราบทุกเดือน
  - ควรมีการแลกเปลี่ยนผลการดำเนินงานของกองทุนแต่ละหมู่บ้าน
  - ให้สมาชิกมีส่วนร่วม ในการบริหารการกองทุน
3. ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน ที่ควรเสนอแนะให้ปรับปรุงแก้ไข หรือแนะนำเกี่ยวกับการนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน
  - เงินกองทุนที่กู้ยืมไป น่าจะมีการวางแผนกลยุทธ์ให้ดีในเรื่องของการตลาด
  - หน่วยงานที่รับผิดชอบควรมี โครงการจัดฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น
  - ควรจัดหาตลาด ที่จะรองรับผลผลิตของสมาชิกให้เพียงพอ
4. ข้อเสนอแนะสำหรับการคืนคว้่วิจัยต่อไปหรือเพิ่มเติม ที่จะนำมาคืนคว้่วิจัยต่อไป หรือเพิ่มเติมแก่ผู้อื่น
  - ระยะเวลาในการศึกษาในภาคทฤษฎีสั้นเกินไป
  - ในการทำแบบรายงานหมู่บ้านและชุมชนเมืองควรมีระยะเวลาในการทำงานต่อไปอีก เพราะระยะเวลา 10 เดือน เป็นเวลาที่สั้น ขาดต่อการเก็บข้อมูล โดยละเอียด
  - ควรกำหนดบทบาท หน้าที่ของบัณฑิตกองทุนให้ชัดเจน

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงานสำหรับ คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดและ อำเภอเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อ เตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : บริษัท สหพัฒนการพิมพ์ จำกัด.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านใหม่สำโรง. 2544. ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านใหม่ สำโรง. นครราชสีมา
- มหาวิทยาลัย, สำนักงาน. 2544. คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมิน โครงการ. นครราชสีมา
- วิทยา สุจริตนารักษ์. 2533. “ความยากจนกับชนบท”. มติชน. 27 กรกฎาคม 2544. หน้า 9.
- หมายเหตุ สืบานเขียน. 2545. “บีโอดียุคใหม่”. มติชน. 16 สิงหาคม 2545. หน้า 9.